

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta

Blanka Jirsová

Počátky muzea ve Strakonících 1894 – 1899.

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Zdeněk Bezecný, Ph.D.

České Budějovice 2006

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Počátky muzea ve Strakonících 1894-1899* vypracovala sama a pouze za použití pramenů a literatury uvedené v závěrečném seznamu.

.....

Ve Strakonících, dne 25. 4. 2006

Na tomto místě bych ráda poděkovala zejména panu Mgr. Zdeňku Bezecnému, Ph.D. za mé vedení, cenné rady a kritické připomínky. Můj dík patří i panu PhDr. et PaedDr. Jiřímu Dvořákovi, Ph.D. za ochotné půjčení literatury a za věcná upozornění ke struktuře bakalářské práce.

Také děkuji panu řediteli Státního okresního archivu ve Strakoncích Mgr. Janu Olejníkovvi za přivedení na téma, jenž jsem ve své bakalářské práci zpracovala. Můj dík patří i pracovníkům Státního okresního archivu ve Strakoncích za ochotu a upozornění na další materiál.

Anotace.

Počátky muzea ve Strakonících 1894 – 1899.

Moje bakalářská práce se věnuje projevu vrcholu „muzejní revoluce“ ve Strakonících. Zabývá se založením Musejní společnosti v Strakonících a její činností v letech 1894-1899, která vedla ke zřízení a následnému zániku strakonického muzea.

Počátky muzea ve Strakonících se nijak neliší od historie prvních let muzeí v jiných městech. Stejně jako v nich, dal i ve Strakonících podnět ke zřízení muzea sběr pro Národopisnou výstavu československou a cesta k němu vedla přes muzejní spolek, jehož činnost spočívala v založení a zachování muzea. Strakonické muzeum se nevyhnulo ani obvyklým problémům, jež všechna muzea na svém počátku musela řešit. Ničím výjimečný nebyl ani většinový podíl inteligence a bohatých lidí města na založení muzea.

Jednu zvláštnost však u vzniku muzea ve Strakonících lze pozorovat. Mezi členy Musejní společnosti v Strakonících se nacházely dvě ženy. Jedna z nich byla dokonce obsazena do výboru společnosti.

Summary.

The starting time of the Museum in Strakonice 1894-1899.

My bachelor work devotes to a demonstration of a peak of „the museum revolution“ in Strakonice. It concerns with the foundation of the Museum Association in Strakonice and it's activity in years from 1894 until 1899, that lied to the foundation and subsequently to the decline of the Museum in Strakonice.

The starting time of the Museum in Strakonice don't differ from history of the first years of museums in another towns. The collectin of materials for the Ethnographie exhibition of the Czechoslovakian gave the main impuls not only for the birth of the Museum in Strakonice but also for another museums. The way to the collectin lied through the Museum Association, of which activity consisted in foundation and continue to keep the Museum. The Museum in Strakonice didn't obviate usual problems, which all museums had to deal with at one's beginning. Not special was the majority participation of educated class and of rich people of the town in foundation of the Museum.

But one uniqueness is possible to notice by the birth of the Museum in Strakonice. Two women occured amongst members of the Museum Association in Strakonice. One of them was even filled a post in the committe of the Association.

Obsah:

Úvod	7
1. „Muzejní revoluce“ v Čechách	10
2. Muzeum ve Strakonících	12
2.1. Vznik muzea	12
2.2. Počátky muzea 1894 – 1899	17
2.2.1. Problémy muzeí	17
2.2.2. Členové Musejní společnosti v Strakonících	26
3. Sbírky muzea v letech 1894-1899	41
Závěr	48
Soupis pramenů, literatury a tisku	50
Prameny nevydané	50
Prameny vydané	50
Literatura	51
Seznam tabulkových příloh	53
Seznam obrázkových příloh	55

Úvod.

V 90. letech 19. století nastal díky Národopisné výstavě československé vrchol „muzejní revoluce“ v Čechách. I když první muzea byla v Čechách zakládána od počátku 19. století, opravdová „muzejní revoluce“ přišla až po roce 1860. Národopisná výstava československá pak přispěla k jejímu vyvrcholení. Sběr materiálu pro výstavu dal podnět k založení muzeí na mnoha místech. Stranou nezůstaly ani Strakonice.

V první kapitole své bakalářské práce čtenáři objasňuji, proč právě 90. léta 19. století byla ve Strakonících příhodná pro vznik muzea. Hledám odpověď na otázku, proč zde bylo muzeum založeno až v 90. letech 19. století – v době vrcholu „muzejní revoluce“ v Čechách, a ne na jejím začátku v 60. letech.

Po zobrazení společenského života ve Strakonících v 2. polovině 19. století přistupuji ke zmapování prvních kroků, jež vedly ke zřízení muzea. Snažím se tak vypátrat datum jeho vzniku, které jsem v dostupných zdrojích nenašla. Jelikož se zabývám jeho počátky, poukazuji na problémy, se kterými se zakladatelé muzeí potýkali.

Skrze řešení otázky umístění muzeí, vyhotovení stanov, skříní, diplomů pro zakládající členy a získávání financí, se dostávám k členům Musejní společnosti v Strakonících. U nich jsem se zaměřila na jejich společenské postavení a působení ve veřejném životě města. Zajímalo mě totiž, zda jejich členství v místním muzejním spolku patřilo k jejich jediné společenské aktivitě, nebo zda se i tady projevoval charakteristický rys doby spojený se spolkovým životem. Mám na mysli členství jednoho člověka ve více spolcích zároveň a pohled na působení ve spolcích jako na věc prestiže. Odpověď na tuto otázku hledám v porovnávání členů Musejní společnosti v Strakonících s členskou základnou jiných strakonických spolků a v pátrání po společenské aktivitě členů Musejní společnosti v Strakonících. Pro ukázkou jejich aktivní činnosti v muzejní společnosti a ve veřejném životě města věnuji několik řádků své práce životu Richarda Branžovského, Josefa Havrdy a Františka Nováčka.

V poslední kapitole se zabývám muzejními sbírkami. Ukazují, jaké předměty muzeum vlastnilo a jací lidé se svými dary podíleli na jeho vzniku a rozšiřování. Závěr věnuji úvahám nad tím, zda se počínání Musejní společnosti v Strakonících a počátky strakonického muzea nějak lišily od muzejních spolků a počátků muzeí v jiných městech. Odpovídám v něm na otázku, zda se na vytváření strakonického muzea podílela jen elita a inteligence města, která se dá na základě jeho členů a předních představitelů mapovat, nebo jestli k jeho zřízení

přispěli i lidé nižšího společenského postavení. Několika slovy vyjadřuji, co vše můžeme v mnou prostudovaném materiálu sledovat a k jakému dalšímu studiu by se dal použít.

K sepsání své práce jsem využila poměrně rozsáhlého fondu *Muzejní spolek Strakonice 1891-1951*, který je uložen ve Státním okresním archivu Strakonice a obsahuje kromě jiného i korespondenci Musejní společnosti v Strakonici s Národopisnou společností československou. Většinu informací jsem čerpala z jeho protokolů a z korespondence.¹ Nahlédla jsem i do inventáře darů, založeného pravděpodobně roku 1896, který kromě předmětů věnovaných muzeu obsahuje seznam věcí zaslanych na Národopisnou výstavu československou v Praze.² Prostudovala jsem si také seznam členů, jenž byl veden v letech 1896-1899.³

Vznik a vývoj muzea jsem sledovala i v jediném ve Státním okresním archivu Strakonice dostupném a zachovaném regionálním tisku z 90. let 19. století. Je jím *Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický*, který vydával a sám řídil František Nováček, jeden z hlavních iniciátorů vzniku strakonického muzea. O jeho charakteristiku se postaral on sám v posledním jeho čísle.⁴

Hlavní příručkou pro uvedení do problémů spolkového života 19. století v celých Čechách se mi stala kniha *Pražské spolky*.⁵ K dokreslení situace příznivé pro zakládání muzeí mi posloužila publikace *Mýtus českého národa aneb Národopisná výstava československá 1895*, pojednávající o počínajícím národopisném hnutí a Národopisné výstavě československé v Praze.⁶ Informace o jednotlivých muzeích v jižních Čechách – o muzeu v Českých Budějovicích, Písku, Horažďovicích, Netolicích, Vodňanech, Prachaticích a Blatné – jsem

---

¹ Státní okresní archiv (dále SOkA) Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3; TAMTÉŽ, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad 1930-1950, kniha č. 4; TAMTÉŽ, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1; TAMTÉŽ, Výstavy, slavnosti, sjezdy 1893-1899, sign. 10.

² TAMTÉŽ, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

³ TAMTÉŽ, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

⁴ *Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický* 5, 1896, s. 49: „Když jsem začal vydávati *Věstník školský* v r. 1892 za souhlasu mnoha kolegů nenadál jsem se, že 5 roků bude mi jej řídit. Očekával jsem, že aspoň po vydání 3. roč. budu vystřídán. Ježto nyní 5. ročník zakončuji, a nikdo z kolegů nehlásí se, že by ochoten byl pokračovati v dalším vydávání *Věst.*, nemůže nikomu býti divným, že tímto číslem zakončuji svou vydavatelskou činnost, jež směřovala jednak k tomu, aby učitelstvo obou okresů lépe se poznalo a sblížilo, jednak k založení nadace pro sirotky.“

⁵ Marek LAŠTOVKA – Barbora LAŠTOVKOVÁ – Tomáš RATAJ – Jana RATAJOVÁ – Josef TŘIKAČ, *Pražské spolky. Soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895-1990*, Praha 1998.

⁶ Stanislav BROUČEK – Jan PARGAČ – Ludmila SOCHOROVÁ – Irena ŠTĚPÁNOVÁ, *Mýtus českého národa aneb Národopisná výstava československá 1895*, Praha 1996.

čerpala převážně z článků různých časopisů a brožur.⁷ Neopomněla jsem se seznámit ani s historií vzniku Národního muzea v Čechách.⁸

Pro utvoření obrazu strakonické společnosti 2. poloviny 19. století jsem si přečetla jednu z nejznámějších publikací o Strakonících od Jana Zdeňka Cvrčka.⁹ Přehled o spolkové činnosti ve městě mi podal druhý díl *Vlastivědného sborníku Strakonice*, věnující se spolkovému životu ve městě od jeho počátků do dnešních dnů.¹⁰

Stěžejním materiálem pro objasnění vzniku muzea mi byl ale převážně materiál archivní. V okruhu literatury jsem informace o jeho datu založení hledala marně. Čerpala jsem jen z několik článků v různých časopisech a sbornících, které byly o muzeu napsány a které převážně opakují to samé.¹¹

---

⁷ J. PETRÁŠ – P. BÜRGER – H. STEJSKALOVÁ – P. ŠAFR – P. ZAVŘEL, *Jihočeské muzeum, historie a sbírky*, České Budějovice 2003; Jiří PRÁŠEK, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341; Václav STARÝ, *Z dějin městského muzea*, in: Jana Trajerová – Václav Starý – Vladimír Hůna (edd.), Netolice. Sborník příspěvků k dějinám města a muzea, Netolice 1979, s. 53-59; TÝŽ, *K dějinám muzea v Prachaticích*, in: František Kubů – Jaromír Beneš (edd.), Zlatá stezka 1, 1994, s. 11-26; Eduard ŠIMON, *Horažďovice, proměny města 1292 – 1992*, Horažďovice 1990; Jitka VELKOVÁ, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14; Miroslav VRÁNA (ed.), *Město Blatná. Obraz prehistorický, historický, kulturní, sociální a národopisný*, Blatná 1926.

⁸ Karel SKLENÁŘ, *Obraz vlasti. Příběh Národního muzea*, Praha – Litomyšl 2001.

⁹ Jan Zdeněk CVRČEK, *Strakonice. Město – lidé – osudy*, Strakonice 1989.

¹⁰ Václav BREJCHA, *Jednota Karla Havlíčka Borovského*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 47; Ladislav KUBÍČEK, *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 31-44; Ivana ŘÍHOVÁ, *Spolková činnost v 19. století*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 7-24; Miroslav ŠPECIÁN, *Historie spolku Zvon*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 25-30.

¹¹ Josef HAVRDA, *Osudy musea Strakonického*, Strakonice. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 1, 1935, s. 29-31; I. ŘÍHOVÁ, *O historii muzea*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 345-365; Jan MICHÁLEK – Miroslav ŠPECIÁN, *Muzeum středního Pootaví ve Strakonících 1894-1984. Sborník k 90. výročí založení muzea 1894-1984*, Strakonice 1984.

1. „Muzejní revoluce“ v Čechách.

Pád Bachovského neoabsolutismu s sebou přinesl řadu liberálních změn, které se zasloužily o uvolnění politického a tím i společenského života v Čechách. Ve 2. polovině 19. století se díky příznivé situaci rozvíjel společenský život ve všech svých sférách. Po celých Čechách byly zakládány nové spolky, pořádány různé přednášky, vystoupení, výstavy a výstavky. Charakteristickým jevem 2. poloviny 19. století se stalo také zakládání městských muzeí.

První muzea byla v Čechách zakládána již na začátku 19. století. Jednalo se o muzea zemská, na jejichž vzniku nesli zásluhy především stavové – 1814 Opava, 1817 Brno, 1818 Praha.¹² Opravdová „muzejní revoluce“ nastala po roce 1860, kdy byla na mnoha místech zřizována muzea nejružnějšího charakteru. V Čáslavi bylo roku 1864 založeno muzeum k výzkumu a ochraně památek v regionu. Chrudim, založena roku 1866, představovala muzeum školsko-naučného typu. Vysoké Mýto, založené roku 1871, se stalo prvním klasickým městským muzeem, jenž stálo na začátku etapy převahy měst při zakládání muzeí. V roce 1878 se svým muzeem mohla pochlubit Plzeň a Tábor, roku 1880 Hradec Králové a Pardubice, roku 1884 Písek atd.¹³

O bouřlivé vyvrcholení muzejní revoluce v Čechách se zasloužila Národopisná výstava československá v Praze, jež s sebou přinesla národopisné hnutí probíhající se sběrem materiálu právě pro ni. Ačkoli byla plánovaná na rok 1893, k jejímu zahájení došlo až 15. května 1895.¹⁴ Jednotlivé odbory zakládáné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, tak získaly mnoho času na shromáždění památek svého regionu.

Sběr starožitností byl na mnoha místech doprovázen národopisnými výstavkami, jimiž chtěli členové odborů povzbudit lid k zapůjčení nebo darování předmětů pro Národopisnou výstavu v Praze.¹⁵ Vzdělaní lidé si uvědomovali cenu nashromážděného materiálu a začali uvažovat nad založením muzea, které by ony „drahocenné“ věci chránilo. Myšlenka pořadatelů Národopisné výstavy československé, aby se sběry materiálu byla zřizována muzea, knihovny a jiné kulturní společnosti, byla tak uváděna ve skutek.¹⁶

---

¹² K. SKLENÁŘ, *Obraz vlasti*, s. 68.

¹³ TAMTÉŽ, s. 262-263; J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 322.

¹⁴ S. BROUČEK – J. PARGAČ – L. SOCHOROVÁ – I. ŠTĚPÁNOVÁ, *Mýtus*, s. 32.

¹⁵ Ve Strakonících 3. až 5. září 1893, ve Vodňanech 2. až 10. února 1895, v Jindřichově Hradci 29. července až 8. srpna 1894, v Netolicích 13. až 20. srpna 1893.

¹⁶ S. BROUČEK – J. PARGAČ – L. SOCHOROVÁ – I. ŠTĚPÁNOVÁ, *Mýtus*, s. 26.

Národopisná výstava československá podnítila k prvním krokům v záležitosti založení muzea mezi jinými i Okresní zastupitelstvo ve Strakonících a představitele zdejšího odboru. 90. léta 19. století, doba vrcholu „muzejní revoluce“ v Čechách, byla pro Strakonice příznivější než 60. léta, kdy se „muzejní revoluce“ v Čechách rozběhla.

Šedesátá léta znamenaly pro Strakonice počátek rozvoje kulturního života. Strakonické školství rozšířilo své pole působení o několik nových škol a tím se podílelo na zvyšování počtu inteligence ve městě. V roce 1867 byla otevřena škola v Bezděkově a na Velkém náměstí. Stejněho roku byla ve Strakonících zřízena pokračovací škola, při níž existoval kurz pro dívky a na počátku nového desetiletí v roce 1871 se strakoničtí občané dočkali měšťanské školy.¹⁷

Příchod nových učitelů a růst inteligence byl příznivým jevem pro rozvoj spolkového života města,¹⁸ který se staral o kulturní vyžití obyvatelstva. Strakoničtí občané se díky činnosti spolků mohli stávat svědky řady přednášek a veřejných akcí, jež jednotlivé spolky pořádaly. Od roku 1861 se mohli účastnit veřejných pěveckých akademií pěvecko-hudebního spolku Zvon a účastnit se jeho hudebně-pěveckých zábav a výletů.¹⁹ Vzdělávací řemeslná jednota Čelakovského přispívala do kulturního života města kromě jiného svými ochotnickými divadelními představeními, která se konala převážně v Pantheonu – ve společenské místnosti dělníků.²⁰ Hospodářsky zaměřené odborné kurzy, přednášky a výstavy připravoval pro občany Strakoníc místní Hospodářský spolek.²¹

Národopisná výstava československá v Praze a její myšlenka, aby se sběry materiálu pro ni byla zakládána muzea, přišly ve správný čas pro Strakonice. Rostoucí počet inteligence města a čilý společenský život díky různým spolkům připravil půdu pro vznik muzea ve Strakonících. Sběr materiálu pro Národopisnou výstavu v Praze byl posledním rozhodujícím impulsem.

---

¹⁷ J. Z. CVRČEK, *Strakonice*, s. 274-306.

¹⁸ V roce 1861 byl ve Strakonících založen pěvecko-hudební spolek Zvon, v roce 1868 tělocvičná jednota Sokol, v roce 1873 Vzdělávací řemeslná jednota Čelakovského, v roce 1880 Jednota učitelská, v roce 1882 Hospodářský spolek atd.

¹⁹ M. ŠPECIÁN, *Historie*, s. 25-30.

²⁰ Společenskou místností měšťanů byla oproti Pantheonu Bílá růže a Panská zahrada.

²¹ I. ŘÍHOVÁ, *Spolková činnost*, s. 22.

2. Muzeum ve Strakonících.

2.1. Vznik muzea.

Přečteme-li si některý z článků, které byly napsány o historii muzea ve Strakonících, dozvíme se z nich převážně stejné informace. I laik by poznal, že jejich autoři čerpali pravděpodobně ze stejného pramene, a sice z pamětní knihy muzejního spolku z let 1932-1947, která mimo jiné obsahuje i stručnou historii počátečních let muzea.²² Ač v každém z nich najdeme datum vzniku Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou a datum vzniku Musejní společnosti v Strakonících, datum založení muzea se z nich nedozvíme.²³ Snad možná díky tomu, že toto datum není uvedeno ani ve zmiňované pamětní knize muzejního spolku.

I když výroční oslavy založení muzea se pořádají s odkazem na rok 1894, nikde se rok 1894 jako vznik muzea neuvádí.²⁴ Vlastně v žádném archivním materiálu ani v žádné literatuře se nepíše, kdy muzeum vzniklo. Publikované články a archivní materiál se v některých datech rozcházejí. Otázkou není jen datum vzniku muzea, ale i datum vzniku samotného Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou²⁵ a datum konání národopisné výstavky ve Strakonících²⁶. O tom, že muzeum ve Strakonících vzniklo díky Národopisné výstavě československé v Praze, nelze ani trochu pochybovat. Tento fakt

---

²² SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

²³ Srov.: I. ŘÍHOVÁ, *O historii*, s. 345-347; J. MICHÁLEK – M. ŠPECIÁN, *Muzeum*, s. 3-6; J. HAVRDA, *Osudy musea*, s. 29.

²⁴ V roce 1984 byl ve Strakonících vydán sborník k 90. výročí založení muzea a v roce 2004 se v muzeu pořádala výstava ke 110 výročí založení muzea.

²⁵ Viz SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1 uvádí jako datum vzniku Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou 7. květen roku 1892. V kartonu č. 1 jsem však našla „Protokol sepsaný 19. dubna 1892 při ustavující schůzi okresního odboru pro národopisnou výstavu československou v Praze“, na níž bylo kromě jiného jednáno i o svolání celého okresního odboru ke schůzi na 7. května 1892, v níž se měly utvořit jednotlivé dílčí odbory.

²⁶ Srov.: J. MICHÁLEK – M. ŠPECIÁN, *Muzeum*, s. 4: „Zhodnocením výsledků práce [Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou] byla malá výstava, pořádaná v budově obecní školy ve dnech 8.-10. září roku 1892“; J. HAVRDA, *Osudy musea*, s. 29: „Aby byl zvýšen zájem o výstavu pražskou a strakonické museu, uspořádána byla v září 1894 v budově obecních škol výstava všech předmětů museálních“; I. ŘÍHOVÁ, *O historii*, s. 346: „Generálkou před odjezdem do Prahy byla výstava všech sebraných předmětů uspořádaná v roce 1894 v budově obecné školy.“; SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, dopis Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 12. 5. 1895, sign. 10, kart. 1: „Velectěný pane předsedo! Při loňské národopisné výstavce v Strakonících pořádané poznal zdejší odbor [. . .]“; Věstník školský 2, 1893, s. 45: „Národopisná výstavka v Strakonících pořádaná dne 3., 4., 5. září t. r. vynesla pokladně [. . .]“.

nám potvrzuje sama skutečnost, že o jeho vzniku se začalo vážně uvažovat v době sběru starožitností a památek právě pro ni.

V 90. letech 19. století se našli ve městě lidé, kteří pokládali za důležité zachovat vše, co osvětluje naši historii. Mimo jiných k nim patřil okresní tajemník Česlav August Ludikar, advokát Karel Vorel, účetní Ferdinand Rýdlo a hodinář Jan Topič. Nikdo ale neměl odvahu vzít na sebe riziko výsměchu, které by přišlo, kdyby se pokus vytvořit muzeum nezdařil. Cestu k muzeu otevřela až Národopisná výstava v Praze.²⁷

Se sběrem předmětů pro Národopisnou výstavu v Praze si organizátoři sběru začali uvědomovat, jaká by byla škoda, kdyby se památky, doklady lidské práce a dovednosti, zase „rozutekly do všech koutů okresu“. Zřídit muzeum, které by ony sebrané „drahocenné předměty“ shromažďovalo, chránilo a uvádělo ve známost lidu, ale nebylo úkolem lehkým. Na počátku takového úkolu stálo hned několik otázek. Lidé, kteří se tohoto úkolu byli ochotni ujmout, museli řešit otázky: kam muzeum umístit, kde vzít peníze na výdaje spojené s jeho založením, jak by měly vypadat skříně, do nichž se předměty uloží atd. (viz kapitola 2.2.1. Problémy muzeí). Je proto pochopitelné, že řada muzeí vznikla na spolkovém základě.

Ve většině případů vedla cesta k muzeu přes muzejní spolek. Náplň jeho činnosti spočívala ve sběru památek, založení muzea, získávání členů, kteří by na muzeum přispívali, a v jeho zachování. Strakonice nezůstaly výjimkou. Musejní společnost v Strakonících byla ustanovena 29. června 1894.²⁸ Krátce po svém vzniku 25. září 1895 splýnula se Strakonickým odborem pro Národopisnou výstavu československou v Praze.²⁹

Sběr materiálu pro národopisnou výstavu doprovázela myšlenka zřízení muzea ve Strakonících od samého počátku. Už v červnu roku 1892, krátce po ustanovení strakonického odboru, bychom mohli ve zprávách ve Věstníku školském pro okresy Strakonický a Sušický číst tato slova: *„ústřední výbor rád odkoupí předměty důležité, pro výstavu vhodné. Tím však by byly předměty pro náš kraj ztraceny a ježto doufáme, že dojde ke zřízení muzea okresního, usnesení o tom na místě patřičném se už stalo, očekáváme, že předměty budou ochotně půjčeny.“*³⁰

Jan Jirka, který se zabýval sběrem materiálu ve Štětkni, píše 2. srpna 1893 váženému kolegovi (zřejmě Františku Nováčkovi), že zasílá opět předměty pro Národopisnou výstavu

---

²⁷ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

²⁸ TAMTÉŽ, protokol ustavující valné schůze Musejní společnosti v Strakonících dne 29. 6. 1894, kniha č. 3.

²⁹ TAMTÉŽ, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

³⁰ Věstník školský 1, 1892, s. 26.

československou a podotýká „velmi mnoho z těch předmětů jsme získali darem pro Strakonický odbor (resp. pro Strakonické muzeum)“³¹

Úvahy o založení muzea dokládají i provolání z 22. srpna 1893, která zvou ctěného pána a ctěnou slečnu na schůzku pořadatelů národopisné výstavy ve Strakonících těmito slovy: „Ctěný pane! Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu československou uspořádá dne 3., 4. a 5. září t. r. národopisnou výstavku. Ježto čistý zisk výstavy má býti obrácen ku založení městského muzea, prosíme Vás, ctěný pane, abyste nám pomocí svou byl nápomocen [. . .]“.³² Výzva k ctěné slečně je obdobná.

V listopadu 1893 Věstník školský ve svých zprávách oznamuje, že „slavná městská rada zdejší má zvoliti 12 osob, které mají podati návrhy na zařízení městského a okresního muzea“³³, což městská rada podle protokolu poradní schůze kuratoria pro zřízení městského muzea ve Strakonících ze dne 11. prosince 1893 učinila 25. října 1893.³⁴ Na této schůzi kuratorium řešilo, jak má svoji činnost zahájit. Nakonec se po návrhu Ladislava Kulhánka usneslo zřídit zvláštní muzejní spolek, který by mohl od svých členů vybírat příspěvky a k němuž by mohl každý přistoupit. Za tím účelem bylo rozhodnuto vypracovat stanovy podle muzejních spolků v Sušici, Čáslavi, Chrudími, Domažlicích, Plzni a Písku. Jeho protektorem se podle kuratoria měla stát obec města Strakonice, která už měla při stavbě nového křídla radnice přihlížet k světlým místnostem pro nové muzeum. Základem muzea podle oznámení Františka Nováčka měly být věci sebrané pro Národopisnou výstavu československou, které chtěl místní odbor po ukončení výstavy muzeu věnovat.³⁵

Jak je vidět, kuratorium na nic nečekalo a hned koncem roku 1893 učinilo první kroky ve své naplánované činnosti. Jeho smysl pro okamžité jednání dokládá dopis města Sušice s datem 19. prosince 1893, který oznamuje, že město Sušice zasílá ke zřízení strakonického muzea stanovy k nahlédnutí.³⁶ Dopis strakonickému kuratoriu od Obecního úřadu královského města Čáslavi z 23. prosince 1893 dokonce prozrazuje datum zaslání žádosti kuratoria o stanovy městského muzea v Čáslavi. Je jím 17. prosinec roku 1893. Obecní úřad v Čáslavi v něm sděluje, že Kaunické městské muzeum žádné stanovy nemá, ale vedle něj

---

³¹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895, sign. 10a, kart. 1.

³² TAMTÉŽ, Výstavy, slavnosti, sjezdy, sign. 10a.

³³ Věstník školský 2, 1893, s. 49.

³⁴ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstavy, slavnosti, sjezdy, sign. 10, kart. 1.

³⁵ TAMTÉŽ.

³⁶ TAMTÉŽ, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a.

se nachází ve městě muzejní spolek Včela Čáslavská, a tak zasílá jeden z exemplářů jejich stanov.³⁷

V březnu 1894 se pak objevuje ve Věstníku školském zpráva: „*Museum v Strakonících, jehož základem mají býti sbírky okres. odboru Strakonického pro nár. výst. českosl., právě se zakládá. Společnost musejní okresu Strakonického již předložila stanovy vypracované k úřednímu schválení, a bude pečovati o založení, rozšíření a opatření musea, jež bude majetkem Strakoníc.*“³⁸ Stanovy se dočkaly schválení 3. května 1894.³⁹ Dne 29. června 1894 se pak konala ustavující schůze Musejní společnosti pro okres Strakonický, na níž byl zvolen výbor na celý rok a kustodi na tři roky.⁴⁰ Paralelně se strakonickou muzejní společností se zakládalo patrně i muzeum.

K této skutečnosti se přiklání inzerát s titulem „*Museum v Strakonících*“, tištěný ve Věstníku školském v září roku 1894: „*Museum v Strakonících. Po příkladě jiných měst založena byla v Strakonících Musejní společnost, jež si vytkla za úkol zříditi pro Strakonický okres museum v Strakonících, je stále rozmnožovati a zachovávat.*“ Hned za tímto oznámením ale čteme: „*Základem musea jsou sbírky, které Strakonický odbor pro národopisnou výstavu československou byl získal buď darem, nebo koupí nebo zapůjčením. Aby sbírky ty se mohly rozmnožovati, přispěla sl. obec Strakonická 100. zl. pro rok 1894, najmula prozatímní místnosti [. . .]*“.⁴¹

Zatímco v roce 1893 se o muzeu hovořilo jako o „zbožném“ přání, od počátku roku 1894 se o něm hovoří jako o věci nabývací hmotnou podobu. Jednou se o něm zmiňuje archivní materiál či Věstník školský jako o cíli místní muzejní společnosti a jindy se o něm hovoří, jako kdyby už založeno bylo. Z protokolu sepsaného ve schůzi výboru Musejní společnosti v Strakonících dne 12. září 1894 se dovídáme, že pan ředitel Josef Sedláček slíbil věnovat muzeu mnohé předměty ze sbírek měšťanské školy (ale jen k uschování).⁴² Protokol ze schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu v Praze zase prozrazuje, že pan Plánek věnuje muzeu všechny písemné památky, jež se ještě zachovaly po jeho dědovi (kdyby ale některé z jeho dětí si přálo některou z těchto památek, bude mu vydána).⁴³ Ve zprávě

---

³⁷ TAMTÉŽ.

³⁸ Věstník školský 3, 1894, s. 11.

³⁹ Výnosem pražského místodržitelství v Čechách č. 51.233; SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign. 1, kart. 1.

⁴⁰ TAMTÉŽ, protokol ustavující valné schůze Musejní společnosti v Strakonících dne 29. 6. 1894, kniha č. 3.

⁴¹ Věstník školský 3, 1894, s. 44; viz obrázková příloha č. 2.

⁴² SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Protokoly ze schůzí 1894-1898, sign. 5, kart. 1.

⁴³ TAMTÉŽ, Zřízení musejní společnosti a musea, sign 3.

jednatelské z výborové schůze zdejšího odboru pro Národopisnou výstavu československou konané dne 21. prosince se píše, že po Plánkovi již bylo muzeu darováno vše.⁴⁴

Otázka datace vzniku strakonického muzea není výjimkou. Rok založení muzea – tentokrát vodňanského – řeší i Jitka Velková ve svém článku „100 let Městského muzea ve Vodňanech“.⁴⁵ Podle Karla Sklenáře: „Když se nad tím zamyslíme, není to [stanovení data zrození jakéhokoli muzea] úplně jednoduché. Právně vzato je instituce založena teprve tehdy, když získá schválení příslušného úředního místa, do té doby je to jen soukromá akce. Věcně ale vstupuje do života tehdy, když ji její zakladatelé vyhlásí a když začne fakticky fungovat.“⁴⁶

Kdybychom se drželi Karla Sklenáře, mohli bychom říct, že muzeum ve Strakonících bylo věcně založeno již v březnu 1894, neboť v tomto čase se Věstníku školském objevuje zpráva, že muzeum ve Strakonících se právě zakládá. Toto již zmiňované oznámení na straně 15 bych ale spíše brala jako výzvu k lidu, aby pomohlo k jeho zřízení svými dary. Držela bych se toho, že muzeum vznikalo a bylo založeno současně s Musejní společností v Strakonících, kdy jejím prostřednictvím začalo fakticky fungovat.

Jeho faktickou činnost a existenci v roce 1894 dokládá jednatelská zpráva muzejní společnosti za správní rok 1894-1895 sepsaná dne 1. srpna 1895, která mimo jiné konstatuje, že: „Výbor tento [výbor strakonické muzejní společnosti] vykonal za rok právě minulý sedm schůzí, ve kterých projednány byly různé záležitosti týkající se musea a rozšíření a umístění sbírek muzejních. Zvláštními díky povinna jest společnost p. kustodovi oddělení historicko-archeologického p. Františku Nováčkovi, který s nevšední péčí sbírky muzejní opatroval a staral se o jejich rozšíření. Sbírký muzejní umístěny byly prozatímně v domě p. Dra. Jandy“⁴⁷

---

⁴⁴ TAMTÉŽ.

⁴⁵ Viz: J. VELKOVÁ, *100 let*, s. 3-9.

⁴⁶ K. SKLENÁŘ, *Obraz vlasti*, s. 68.

⁴⁷ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3.

2.2. Počátky muzea 1894 – 1899.

2.2.1. Problémy muzeí.

Již od samého počátku se muzea potýkala s nesčetnými problémy, které je ohrožovaly. Mezi ně patřila i problematika sběratelů-soukromníků. Třebaže zřizování soukromých sbírek bylo jedním z hlavních znaků doby renesance a manýrismu, jejich obliba přetrvávala i po celé 19. století. V období renesance a manýrismu se však řadilo k záslužným činům společnosti, neboť se tak shromažďovaly předměty zasluhující si své uchování a chránily se před zničením či ztracením. V 2. polovině 18. století završily soukromé sbírky svůj chvályhodný význam svým zpřístupněním veřejnosti.

Od počátku 19. století však tuto záslužnou činnost začala přebírat muzea, kterým soukromí sběratelé někdy stáli v cestě. I když řada muzeí vznikla na základě odkazů sbírek soukromých sběratelů či přispěním z jejich řad, našli se i tací, kteří svou soukromou sběratelskou činností spíše škodili.

Pohled na soukromé sběratele se od 19. století měnil. V Poutníku od Otavy z roku 1860 se například píše „*Není však na tom dosti, aby každý jednotlivec naleznuv nějakou starožitnost ji ušetřil a schoval; má-li z takové šetrnosti vzrůstati všeobecný užitek, musí se o to dbáti aby každý, kdož by se z nich poučiti chtěl aneb kohož vůbec zajímají, k nim volného měl přístupu, a jich dle potřeby použítí mohl. Toto se však nemůže státi jináče, nežli když se založí zvláštní sbírka, aneb abych tak řekl malé museum kraje prachyňského.*“⁴⁸

S neporozuměním od soukromých sběratelů se potýkal i Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu československou. Ve Věstníku školském pro okresy Strakonický a Sušický bychom si zhruba o třicet let později mohli přečíst vcelku obsáhlý článek, který se problematikou soukromých sběratelů nejen zabývá, ale udílí i rady, jak se s ní vypořádat. Jeho postoj k soukromým sběratelům a kupcům už je ostřejší: „*stává se dosti často, že památky takové z neznalosti se ničí anebo za nepatrný peníz se prodávají a tak podobně hynou a do ciziny se zavlékají památky našeho pravěku, jimiž pak zdobí se musea cizí, mnohdy i národů nám nepřátelských. Samosprávných orgánů král. Českého jest zvláštní povinností, aby čest tohoto království i v této věci zachována byla a proto jest velmi důležité a prospěšno, by slavné obecní úřady bedlivý pozor měly na všeliké překupníky a kdykoli se o nějakém dovědí, že obecnstvo poškozují, aneb že provozuje živnost neoprávněně, takové*

---

⁴⁸ J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 320.

*stíhaly a dle § 934. a 935. ob. zák. na zrušení koupě usilovaly.*⁴⁹ V protokolech ze schůzí Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou můžeme sledovat konkrétní případ, který odbor řešil se soukromým sběratelem Janem Topičem.⁵⁰

Jan Topič, vyučený hodinář ve Strakonících, byl členem Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou. Působil v něm jako jednatel odboru pro fotografie. Sběratelství starožitností patřilo k jeho vášním a svou účast při shromažďování památek na výstavu využíval i ke sběru pro sebe. Do svých soukromých sbírek řadil některé předměty, které získal jako člen místního odboru pro Národopisnou výstavu v Praze. Aby se vyhnul nedorozumění a nařknutí ze zločinu, uváděl sebrané věci jako majetek své paní Žofie Topičové. Jeho počínání však bylo stejně odhaleno.

Ačkoli Věstník školský, vydaný 10. dubna 1893, uvádí, že: *„Dále odboru půjčil p. Topič vše, co sebral, z čehož uvádíme následující z majetku pí Žofie Topičové [. . .]“*,⁵¹ již v protokolu schůze odboru ze dne 15. dubna 1893 si však můžeme všimnout určitého kritického postoje vůči němu: *„Ježto p. Topič sbírá pro sebe, sneseno po návrhu p. Formánka, aby pánové B. Matulka, L. Kulhánek a jednatel promluvili s p. Topičem v tom smyslu, aby věci sebrané půjčil odboru, jich neprodával, zvláště ne do ciziny a aby věci, které mu půjčeny byly jen jako sběrateli odboru, odvedl, aby se mohly srovnati.“*⁵²

Jan Topič pravděpodobně své nekalé počínání, přivlastnění si památek, jenž získal jako člen odboru pro výstavu, zapíral. Odbor o ně ale přijít nechtěl, a tak mu 10. května 1893 psal: *„Strakonický odbor pro národopisnou výstavu československou vyslovil se již ve schůzi 25. dubna t. r., že jest ochoten udělit Vám přiměřenou podporu za Vaši činnost sběratelskou. Dle snesení učiněného ve schůzi ze dne 8. m. května t. r. však žádá, abyste si 1) neobtěžoval odbor vydati veškeré věci, jež jste jménem odboru sebral [. . .] 2) abyste laskavě oznámil nám, zač prodal byste zdejšímu odboru předměty, jež jste sám svým jménem jako milovník starožitností získal a jež vykazujete jako majetek paní Žofie Topičové, aby takto odbor mohl učiniti další kroky ku získání sbírek již vykonaných a počítí se založením místního musea. Doufáme, že dostojíte slibu Svému ústně nám již učiněnému a že v nynějším úmyslu Svém nás rovněž písemně uvědomíte, abychom dle toho mohli učiniti další kroky v příští schůzi a tak*

---

⁴⁹ Věstník školský 3, 1894, s. 11; viz obrázková příloha č. 3.

⁵⁰ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstavy, slavnosti, sjezdy, sign. 10, kart. 1.

⁵¹ Věstník školský 2, 1893, s. 16.

⁵² SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 15. 4. 1893, sign. 10, kart. 1.

celou záležitost v dobrotě skončili novým nepříjemnostem se vyhnuli a tím i zamezili veškeré podezřívání a pomlouvání jednotlivých členů odboru“⁵³

Dne 24. května 1893 se odbor na základě promluv některých svých členů, že ví o lidech, kteří byli při tom, když Topič sbíral věci pro odbor, či kteří mu pro odbor půjčili věci, usnesl, že Topiče ústně vyzve, aby věci, které pro odbor sebral, odboru vydal. „*Neučinili tak bude veřejně v novinách prohlášeno, aby se přihlásili ti páni, kteří věci některé odboru a ne pí Ž. Topičové půjčili, a aby zároveň dali odboru plnou moc, aby věci ty na p. Topičovi, resp. na pí Topičové, soudně vymáhal.*“⁵⁴

Ústní výzva však asi nebyla účinná, 10. června 1893 se totiž odbor na své schůzi rozhodl Topičovi napsat, aby věci, jež sebral pro zdejší odbor, vydal do tří dnů, jinak že bude v novinách o tom učiněno oznámení. V plánovaném dopise se mu mělo také připomenout, že je z odboru vyloučen a že proti němu bude případně zahájeno soudní jednání.⁵⁵ To už Topiče přimělo ustoupit a věci, které mu byly pro odbor dány a s nimiž neměl žádné vydání, odboru odevzdal. Mimoto nabídl odboru i některé předměty ke koupi. Dne 1. července 1893 pak byla uzavřena smlouva s jeho paní o koupi předmětů za 110 zlatých.⁵⁶

Topič nesbíral starožitnosti jen z lásky k nim, ale i z „vypočítavosti“. Sbíral je proto, aby je prodal.. Nabízel je buď sám nebo prostřednictvím své ženy ke koupi i v dalších letech nejen muzeu, ale i dalším, například obchodníku v starožitnostech panu Chouroví.⁵⁷ Jím stanovené ceny byly občas přemrštěné.⁵⁸

V Blatné dokonce teprve až obava, že všechny památky budou soukromými sběrateli odvezeny pryč z blatenského okresu, dala podnět skupině přátel historických památek k úvahám, zdali nenastala příhodná doba k založení muzea. Z důvodu nedostatku místností bylo muzeum v Blatné ale založeno mnohem později (v roce 1921).⁵⁹ Zde se dostáváme ke stěžejnímu problému, od něhož se odvíjel samotný vznik muzeí v mnoha městech.

Otázku umístění řešila všechna muzea, a to nejen na svém počátku. Jelikož nebyly vybaveny kapitálem jako továrny a jiné hospodářské podniky, tak s vděčností přijímaly

---

⁵³ TAMTĚŽ, dopis Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou Janu Topičovi ze dne 10. 5. 1893.

⁵⁴ TAMTĚŽ, protokol schůze celého Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 24. 5. 1893.

⁵⁵ TAMTĚŽ, protokol výborové schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 10. 6. 1893.

⁵⁶ TAMTĚŽ, potvrzení Žofie Topičové o prodání předmětů odboru.

⁵⁷ TAMTĚŽ, dopis „*slavné městské radě v Strakonících*“ od Žofie Topičové.

⁵⁸ TAMTĚŽ, protokol schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 27. 10. 1894; na ní Ladislav Kulhánek oznámil, že: „*p. Topič nabízí některé věci, hlavně knihy, odboru ku koupi za ceny vysoké*“, a proto bylo usneseno, že: „*Kulhánek a Kohout a jednatel za ním půjdou vyjednávat. Jednatel optá se v Praze v Českém Museu po cenách knih, jež zvláště vysoko si p. T. cení.*“

⁵⁹ M. VRÁNA (ed.), *Město Blatná*, s. 168-169.

každý mecenášský příspěvek a uvolněný prostor pro své sbírky. Obvyklým rysem prvních let muzeí se proto stává jejich poměrně časté stěhování. Ponejvíce se muzejní sbírky shromažďovaly v místnostech škol, radnic a různých domů, které ovšem nebyly ve vlastnictví muzea.⁶⁰ Na vlastní místnosti a budovy si musela muzea dlouhá léta počkat. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, založené roku 1877, se například dočkalo své vlastní budovy až v roce 1903.⁶¹

Prácheňské muzeum v Písku si na své místnosti na píseckém hradě, ve kterých je umístěno dodnes, počkalo téměř dvacet let, třebaže se o nich uvažovalo od samého začátku. Jeho první předměty se shromažďovaly v bytě ředitele gymnázia a v jedné místnosti radnice. V roce 1886 pak muzeum získalo pro své sbírky prozatímní místnost v přízemí budovy nové reálky. Od roku 1888 bychom ho našli v celém druhém patře městské spořitelny, které mu správa spořitelny na žádost kuratoria poskytla. Na písecký hrad se sbírky stěhovaly v roce 1902 zásluhou Augusta Sedláčka.⁶²

Muzeum ve Strakonících, co se týče vlastní budovy, je na tom snad ze všech jihočeských muzeí nejhůře. Zprvu se jeho sbírky shromažďovaly ve dvou místnostech domu doktora Františka Jandy na Velkém náměstí (č.p. 148).⁶³ O pronajmutí těchto prozatímních prostor se rozhodla a usnesla výborová schůze Musejní společnosti v Strakonících dne 30. srpna 1894.⁶⁴ Z nájmu, který činil 80 zlatých ročně, platilo město Strakonice jako protektor strakonické muzejní společnosti 60 zlatých a zbytek, 20 zlatých, pak hradila Musejní společnost v Strakonících.⁶⁵ Ony místnosti byly podle již zmiňovaného inzerátu muzea ve Věstníku školském najaty strakonickou obcí spolu s místnostmi v nové radnici, jež se měla počít stavět v roce 1895. K pronájmu radnice zřejmě ale nedošlo. V době, kdy strakonická obec pomýšlela na zajištění prostor v radnici, uvažovala i o místnostech ve spolkovém domě.⁶⁶ A jelikož v listopadu 1896 se podle protokolu schůze strakonické muzejní společnosti začalo se stěhováním sbírek do spolkového domu, lze usuzovat, že od pronájmu v radnici se upustilo.⁶⁷

---

⁶⁰ Na radnici např. muzeum v Prachaticích, Písku, Vodňanech , Telči; v budovách škol muzeum v Blatné, Písku, Telči, Strakonících.

⁶¹ Před tím se jeho sbírky nacházely v domě č. 165 a od roku 1878 v domě U Tří korun č. 2; J. PETRÁŠ – P. BÜRGER – H. STEJSKALOVÁ – P. ŠAFR – P. ZAVŘEL, *Jihočeské muzeum*, s. 4, 6.

⁶² J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 324-327.

⁶³ Věstník školský 3, 1894, s. 44.

⁶⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstavy, slavnosti, sjezdy, sign 10, kart. 1.

⁶⁵ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva za rok 1894-1895 ze dne 1. 8. 1895, kniha č. 3.

⁶⁶ TAMTÉŽ.

⁶⁷ TAMTÉŽ, protokol ze schůze Musejní společnosti ve Strakonících ze dne 25. 10. 1896, kniha č. 3.

Po rozpadu společnosti v roce 1899 připadly sbírky městu Strakonice. Díky péči Josefa Havrdy byla jejich část uchována ve sbírkách měšťanských škol při průmyslové škole dívčí a část na obecním úřadě. Mnoho věcí bylo ale rozebráno, vrátilo se do rukou původních majitelů, nebo bylo prodáno.⁶⁸

Když pak v roce 1923 začal Jan Dyk, okresní školní inspektor ve výslužbě, budovat nové muzeum, shromažďoval muzejní sbírky na strakonickém hradě. Sebrané předměty z měšťanské školy i odjinud zde ukládal do neobydlených místností, do kterých stropem a trhlinami ve zdech vnikal prach a vlhko. Se stavbou nové budovy pro obecní školu v roce 1929 přišlo rozhodnutí městské rady a městského zastupitelstva umístit muzeum ve staré budově obecné školy. Využití uprázdněných prostor po škole v roce 1930 se od začátku považovalo jen za dočasné. Muzeum zde mělo setrvat do doby, než se hrad opraví a město vyjedná s majiteli hradu, Řádem maltézských rytířů, smlouvu o pronájmu.⁶⁹ Jednání v tomto směru bylo ale dlouho neúspěšné.⁷⁰

Muzeum se na hrad vrátilo v roce 1936. První poschodí obecné školy se totiž mělo upravit pro četnický úřad, a tak se sbírky rychle stěhovaly do prostor hradu, kde dosud pracovali dělníci.⁷¹ Ačkoli v posledním desetiletí 20. století prodělal a stále prodělavá hrad složitý vývoj, především z hlediska majetko-právních vztahů, sídlí zde muzeum stále.⁷²

Pomineme-li méně náročné problémy na řešení jako je vypracování stanov, návrh a zhotovení skříní pro vystavované exponáty a předlohy diplomů pro zakládající členy, zbývá muzeím na samém počátku poslední závažná otázka, a sice kde vzít finance.

Stanovy, skříně a diplomy se obvykle zhotovovaly podle vzorů již založených muzeí a spolků. Strakoničtí iniciátoři se jako většina jiných muzeí inspirovali Národním muzeem v Praze, ale i jinde.⁷³ V korespondenci místní muzejní společnosti bychom si mohli přečíst dopis od „*Společnosti Musea království Českého*“, která strakonickým iniciátorům oznamuje, že jim nemůže zapůjčit nákresy skříní pro národopisné a přírodopisné sbírky Národního muzea, jelikož je vlastní kancléř muzejní budovy. Radí jim, aby se obrátili na pana Josefa

---

⁶⁸ TAMTĚŽ, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad 1930-1950 (úvodní pamětní zápis), kniha č. 4.

⁶⁹ TAMTĚŽ, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

⁷⁰ Jeho průběh můžeme sledovat v knize č. 4: SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad 1930-1950, kniha č. 4.

⁷¹ TAMTĚŽ.

⁷² Viz: I. ŘÍHOVÁ., *O historii*, s. 351-353.

⁷³ Stanovy viz kapitola 2.1. Vznik muzea, s. 12; O předlohu diplomů požádala Muzejní společnost v Strakonících Farského ústav v Praze. Zasláné diplomy se ale nikomu nezamlouvali. František Nováček se měl po možných diplomech poohlédnout v Praze při své účasti sjezdu delegátů odborů Národopisné výstavy československé. Usoudil, že nejlepší bude je nechat udělat ve Strakonících, jelikož to vyjde mnohem levněji.

Schulze, c. k. vládního radu, profesora Českých vysokých škol technických v Praze.⁷⁴ O návrhy skříní požádala strakonická muzejní společnost i Karla Hostaše, zemského advokáta v Klatovech.⁷⁵ Ten jim oproti Národnímu muzeu vyhověl a nákresy skříní zaslal.⁷⁶ Díky Františku Nováčkovi se strakonickým žadatelům nakonec dostaly do rukou i náčrtky skříní Národního muzea. Dne 28. září 1894 se Nováček účastnil v Praze sjezdu delegátů odboru Národopisné výstavy československé a při té příležitosti navštívil i Národní muzeum, aby ony náčrtky nakreslil.⁷⁷ Jelikož se ale jednatelská zpráva Musejní společnosti v Strakonících z července 1896 zmiňuje o tom, že skříně byly koupeny z Národopisné výstavy v Praze, lze usuzovat, že ani jeden ze získaných návrhů nebyl využit.⁷⁸

Dále se budeme věnovat financím. Muzea se řadí mezi neziskové organizace. Od počátku své existence byla závislá na přízni okolí. Jejich finanční zázemí se odvíjelo od počtu členů muzejního spolku. Právě jejich členské příspěvky představovaly pro muzea, vedle nepravidelných darů, jediný zdroj financí.

Pracovníci muzea a jeho příznivci se proto snažili přesvědčit lidi, že darováním starožitností pro muzeum učiní skutek hodný uznání. Dbali o osvětu lidu ve věci důležitosti zachování památek pro příští generace a vyzývali vzdělance ke vstupu do muzejních spolků. Na mnohých místech byly pořádány různé výstavky a přednášky, tisknuta provolání ke sběru a k podpoře muzea.⁷⁹ Strakonice nezůstaly výjimkou.

O osvětu lidu ve Strakonících se snažil od začátku již Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu československou. V říjnu 1892 jistě jeho přičiněním byl ve Věstníku školském otisknut článek V. J. Duška „*Jak sbírat zvláštnosti mluvi lidové*“⁸⁰ a 15. ledna 1893 uspořádal ve Strakonících přednášku samotného Duška s názvem „*O národopisné výstavě*“.⁸¹ O ohodnocení jejího prospěchu se postaral Věstník školský: „*Obecenstvo sešlo se přes špatné počasí velmi mnoho a všichni s největším zájmem sledovali výbornou a dokonalou přednášku. Mnozí až po přednášce této porozuměli, čeho výstavní*

⁷⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-195, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1

⁷⁵ TAMTÉŽ, protokol schůze Musejní společnosti v Strakonících dne 30. 8. 1894, při níž slíbil Ferdinand Rýdlo napsat Hostašovi o návrhy skříní.

⁷⁶ TAMTÉŽ, dopis Karla Hostaše, v němž zasílá návrhy skříní pro muzeum doprostřed místnosti a ke zdi.

⁷⁷ TAMTÉŽ, zpráva o sjezdu delegátů odboru Národopisné výstavy československé v Praze roku 1895, který se konal na den svatého Václava 28. 9. 1894.

⁷⁸ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva přednesená ve valné schůzi Musejní společnosti v Strakonících konané dne 26. 7. 1896, kniha č. 3.

⁷⁹ Např.: V. STARÝ, *K dějinám*, s. 15: „V srpnu [1903] bylo vytištěno 500 výtisků výzvy k obyvatelstvu města o podporu muzea“; TÝŽ, *Z dějin*, s. 54: „Dále se doporučovalo uspořádati výstavku, aby lidé poznali jaké památky zde jsou a které se do muzea vřaditi mohou“; TAMTÉŽ si můžeme přečíst velmi obsáhlou výzvu ke sběru památek, která vypisuje celou řadu předmětů, o něž mělo muzeum zájem.

⁸⁰ Věstník školský 1, 1892, s. 45-47.

⁸¹ TAMTÉŽ 2, 1893, s. 5.

výbor dosáhnouti si přeje a jakou vznešenou myšlenkou veden jest.“⁸² V dubnu téhož roku potom publikoval Duškovu přednášku „*Národopisná výstava československá v Praze roku 1894*“.⁸³

Strakonickému odboru pro Národopisnou výstavu československou pomohl svým přičiněním Hospodářský spolek v Strakonících. Do 32 obcí rozeslal část provolání vytištěných odborem ve dvou tisících výtiscích za účelem povzbuzení „*ku vydatnější činnosti sběratelské*“.⁸⁴

Musejní společnost v Strakonících následovala místní odbor hned krátce po svém založení. Ve svém již několikrát zmiňovaném inzerátu mimo jiné vyslovila důvěru v přízeň a pomoc lidu, čímž ho k ní chtěla vybídnout: „*Museum okresu Strakonického má nejširším vrstvám lidu ukázati, jaká byla vzdělanost našich předků, má nás dokonaleji seznamovati s přítomností a tím připraviti pro šťastnější budoucnost. Z příčin těch očekává podepsaný výbor společnosti, že snaha jeho dojde ohlasu, že v krátké době přihlásí se za členy společnosti veškerí obyvatelé okresu Strakonického, jimiž pokrok leží na srdci a že rodáci naši v dáli od nás žijící pamatovati budou na Strakonické museum, v němž budou všechny darované předměty označeny jménem šlechetných dárců a tak potomkům našim zachovány. Kéž nalezne se hojně dárců, kteří předměty pro museum vhodné nám buď věnují neb k opatrování propůjčí! Kéž nezklame nás důvěra ve vlastenecký cit uvědomělého občanstva okresu Strakonického!*“⁸⁵

Důrazněji se společnost obrátila na občany strakonického okresu po navrácení předmětů z Prahy. Ve svém provolání ze dne 8. ledna 1896, jímž zároveň děkuje všem, kdo přispěli ke zdaru Národopisné výstavy v Praze, oslovuje „*Vážené přátele národopisné výstavy a vážené příznivce Strakonického musea*“, aby předměty, jež jim byly po výstavě vráceny, darovali nebo půjčili k uschování strakonickému muzeu.⁸⁶

---

⁸² TAMTÉŽ.

⁸³ TAMTÉŽ, s. 11-13.

⁸⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 29. 3. 1893, sign. 10a, kart. 1; Věstník školský 2, 1893, s. 8.

⁸⁵ TAMTÉŽ 3, 1894, s. 44; viz obrázková příloha č. 2.

⁸⁶ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895, sign. 10a, kart. 1: „*Ježto mnohé z předmětů Vám vrácených byly by okrasou Strakonického musea, kdyby v něm byly uloženy pro časy budoucí jako milá upomínka na vlasteneckou podporu nám i výstavě poskytnutou, ježto mnohé z předmětů těch mohly by cizím přičiněním přijíti na zmar, na škodu celého našeho okresu, obrací se musejní společnost v Strakonících k Vám zvlášť a ku všem příznivcům Strakonického musea vůbec s prosbou, abyste předměty ty, jež Vám byly po výstavě vráceny, darovali neb k uschování půjčili Strakonickému muzeu, [. . .]*“; viz obrázková příloha č. 8.

Výzvy strakonické muzejní společnosti k lidu nezůstaly bez ohlasu. Svědčí o tom nejen inventář darů z let 1896-1899⁸⁷, ale i zpráva ve Věstníku školském oznamující, že: „*Strakonické muzeum také skoro každý týden obdařeno jest štědrými příznivci.*“⁸⁸ V korespondenci společnosti nacházíme i několik dopisů, skrze něž odkazovali dárci muzeu své předměty zapůjčené na Národopisnou výstavu v Praze, někdy ale jen k uschování. „*Společenstvo živností oděvnických*“ například 18. dubna 1896 píše místní muzejní společnosti: „*Společenstvo živností oděvnických ve Strakonících usneslo se v poslední své výborové schůzi, ony pergameny, které jsme Slavnému zdejšímu odboru pro Národopisnou výstavu v Praze zapůjčili, tytéž ponechat v uschování ve zdejším Museum, s tím podotknutím, by ony pergameny opatřeny byly jménem jejich vlastníkem, totiž naduvedeným společenstvem, taktéž společenstvo vyhrazuje si právo, kdyby snad někdy ony pergameny zpět požadovalo a neb vypůjčení oněch sobě přálo, by mu beze všech obtíží a za každé okolnosti zpět dány byly pro všechny budoucí časy jako jeho vlastnictví.*“⁸⁹

„*Společenstvo obuvníků a živností kožních ve Strakonících*“ naproti tomu ponechalo muzeu předměty zapůjčené na Národopisnou výstavu v Praze s ochotou a bez jakýchkoliv podmínek jako „*dar pro Museum městské, by po všechny časy zachováno bylo památce našich předků.*“⁹⁰

Díky přízni dárců mohlo být muzeum ve Strakonících 13. června roku 1897 otevřeno veřejnosti a začalo tak zvětšovat svůj příjem ze vstupného.⁹¹ Jeho otevření bylo považováno za největší úspěch strakonické muzejní společnosti a největší dík patřil Františku Nováčkovi, který se nejvíce zasloužil o upravení sbírek pro jejich zpřístupnění veřejnosti. V jeho usilovné práci mu pomáhal kustod přírodovědeckého oddělení muzea Antonín Kohout a jednatel společnosti Jan Westfall.⁹² Podle novinového výstřižku z roku 1897 v knize č. 3 fondu Muzejního spolku Strakonice ve strakonickém archivu bylo otevřeno bez jakékoli okázalosti: „*Stalo se tak tiše, bez jakékoli okázalosti, zcela přiměřeně významu ústavu, kteréhož, jak sebrané tu předměty ukázky, bylo u nás svrchovaně třeba. Ve velkých dvou světnicích nahromaděno v čase poměrně krátkém tak značné množství většinou cenných předmětů, že museum naše před každým návštěvníkem se může pochlubit už nyní, a ač je teprve*

---

⁸⁷ TAMTÉŽ, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

⁸⁸ Věstník školský 5, 1896, s. 5.

⁸⁹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895, sign. 10a, kart. 1; viz obrázková příloha č. 9.

⁹⁰ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895, sign. 10a, kart. 1.

⁹¹ TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Muzejní společnost v Strakonících*“, kniha č. 3.

⁹² TAMTÉŽ.

v začátcích, ukazuje se již dnes nedostatečnost místností nynějších, [. . .] Vypočítávati, co vše je v museu uloženo, zabralo by mnoho místa i času a není to ani účelem těchto řádků.“⁹³

Zájemci mohli od té doby shlédnout jeho sbírky každou neděli od 11:00 do 12:00 hodin. K jejich službám měl být v muzeu přítomen vždy jeden z kustodů „jenž mile rád o uložených tu předmětech žádoucí podá vysvětlení“.⁹⁴ Kdyby si ale někdo přál navštívit muzeum v jiný den, měl se dostavit do městské úřadovny, kde jeho přání bude vyslyšeno a s ochotou mu bude přidělen průvodce,⁹⁵ neboť: „Společnosti bude tím větší potěšení, čím hojnější bude návštěva sbírek.“⁹⁶ V červenci 1898 se potom výborová schůze společnosti usnesla, že „v otevřených sbírkách budou účinkovati všichni členové výboru“.⁹⁷

Provolání místního odboru a zdejší muzejní společnosti nezůstala bez ohlasu ani co se týče peněžitých darů a zvyšování počtu členů. „K fondům národopisné výstavy českosl. v Praze přispěli z okresu Strakonického: sl. okres. zastupitelstvo 200 zl. k fondu garaučnickému, sl. zastup. města Strakonice 50 zl. k fondu subvenčnímu, Strakonický odbor pro nár. výst. 50 zl. k f. subvenčnímu, 25 zl. k f. garaučnickému, sl. obč. záložna v Strakonících, 20 zl. k f. subvenčnímu, pan Ed. Zucker, továrník k f. garanč. 50 zl. a nejmenovaný 20 zl. Mimo to jmenovati sluší dary odboru Strakonickému učiněné. Tak darovalo odboru sl. okres. zastup. 400 zl. k nakoupení předmětů pro muzeum a k vyhotovení plastické mapy okresu a za 60 zl. zakoupilo obraz Pošumaví, jenž nám bude zapůjčen. Slavné zastup. města Strakonice věnovalo odboru 100 zl. a sl. občanská záložna 25 zl.“⁹⁸

Od 12. února 1892 do 22. února 1896 přijal strakonický odbor 1015 zlatých 19 krejcarů, z čehož vydal k účelům výstavním 511 zlatých 90 krejcarů a za zbývající peníze koupil předměty, jež byly potom darovány muzeu.⁹⁹ Celkový náklad na Národopisnou výstavu v Praze stál Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu československou 1031 zlatých 35 krejcarů.¹⁰⁰ Schodek (16 zlatých 16 krejcarů) měla uhradit Muzejní společnost v Strakonících.¹⁰¹

⁹³ TAMTÉŽ, novinový článek „Naše museum“; viz obrázková příloha č. 7.

⁹⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, novinový článek „Naše museum“, kniha č. 3.

⁹⁵ TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „Muzejní společnost v Strakonících“: „Kdo by z obecnstva sobě přál v některý jiný den buď sám nebo s hostem některým muzeem navštívit, nechť se jen přihlásí v městské úřadovně kdež ochotně obdrží průvodce.“

⁹⁶ TAMTÉŽ.

⁹⁷ TAMTÉŽ, ujednání ve výborové schůzi ze 4. 7. 1898.

⁹⁸ Věstník školský 3, 1894, s. 59.

⁹⁹ TAMTÉŽ 5, 1896, s. 16.

¹⁰⁰ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

¹⁰¹ TAMTÉŽ, přípis na dopise Výkonného výboru Národopisné výstavy československé Strakonickému odboru pro Národopisnou výstavu československou; Výkonný výbor v něm děkuje za vlastenecký čin a žádá o příspěvek na stavbu Národopisného muzea československého, sign 10a, kart. 1.

2.2.2. Členové Musejní společnosti v Strakonících.

Jak už bylo řečeno, muzejní spolky získávaly finanční prostředky z příspěvků a poplatků zakládajících a přispívajících členů. Zakládající člen Musejní společnosti v Strakonících měl při vstupu do společnosti složit nejméně 25 zlatých, a to najednou nebo v pěti lhůtách. Mohl jím být jmenován ale i ten, kdo věnoval muzeu předmět dražší než 25 zlatých.¹⁰² Přispívající člen platil 1 zlatý ročně.¹⁰³

Protokoly ze schůzí a jednatelské zprávy společnosti nám prozrazují následující fakta. V době svého založení 29. června 1894 čítala společnost 6 přihlášených členů zakládajících a 52 přispívajících.¹⁰⁴ V srpnu 1894 k zakládajícím členům přibyl tehdejší Okresní výbor ve Strakonících a v září pak zdejší občanská záložna, obě s částkou 25 zlatých.¹⁰⁵ „*Kromě toho svolilo se [v roce 1894] sl. obecní zastupitelstvo přispívati k účelům spolkovým 100 zlatých.*“¹⁰⁶ Po roce činnosti se počet členů společnosti téměř zdvojnásobil. Dne 1. srpna 1895 měla společnost 12 členů zakládajících a 91 přispívajících.¹⁰⁷ Po správním roce 1895-1896 (tj. od poloviny roku 1895 do poloviny roku 1896), kdy se členská základna společnosti snížila na 12 členů zakládajících a 88 přispívajících, dosáhla společnost svého maxima.¹⁰⁸ Dne 13. června 1897 působilo v jejích řadách 12 členů zakládajících a 98 přispívajících.¹⁰⁹ Ačkoli v letech 1897-1899 mnoho členů ze společnosti vystoupilo, počet členů ke dni 14. listopadu 1899 byl stejný jako v červnu 1897.¹¹⁰ Na konci roku 1899 měla ale společnost jen 50 členů,¹¹¹ a to s dalšími faktory přispělo k tomu, že se společnost 8. prosince 1899 rozešla.¹¹²

Do třetího správního roku 1897-1898 vstoupila společnost s peněžní částkou 143 zlatých a 35 krejcarů, která různými dary, příspěvky a možnými příjmy vzrostla

---

¹⁰² TAMTÉŽ, Stanovy 3. 5. 1894, sign 1.

¹⁰³ Věstník školský 3, 1894, s. 44.

¹⁰⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol ustavující valné schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 29. 6. 1894, kniha č. 3.

¹⁰⁵ Protokol výborové schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 30. 8. 1894 (viz SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, sign 10, kart. 1) a protokol sepsaný ve schůzi výboru Musejní společnosti v Strakonících dne 12. 9. 1894 (viz TAMTÉŽ, sign 3) uvádí u obou zakládajících členských příspěvků 25 zlatých, jednatelská zpráva Musejní společnosti v Strakonících za rok 1894-1895 (viz TAMTÉŽ, kniha č. 3) a seznam členů společnosti (viz TAMTÉŽ, kniha č. 5) uvádí u občanské záložny příspěvek 50 zlatých.

¹⁰⁶ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva za rok 1894-1895 sepsaná 1. 8. 1895, kniha č. 3.

¹⁰⁷ TAMTÉŽ.

¹⁰⁸ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva přednesená ve valné schůzi Musejní společnosti v Strakonících konané dne 26. 7. 1896.

¹⁰⁹ TAMTÉŽ, novinový výstřížek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“.

¹¹⁰ TAMTÉŽ, protokol z valné schůze společnosti ze dne 14. 11. 1899.

¹¹¹ TAMTÉŽ, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

¹¹² TAMTÉŽ, protokol mimořádné valné schůze Musejní společnosti v Strakonících konané dne 8. 12. 1899, kniha č. 3.

na 302 zlatých 4 krejcarů.¹¹³ Ke konci tohoto správního roku, t. j. ke dni 15.6.1898, jí zůstalo ve spolkové kase 136 zlatých.¹¹⁴ Krátce před svým rozpuštěním, 14. listopadu 1899, činilo její jmění 111 zlatých 93 krejcarů.¹¹⁵ Dne 8. prosince 1899 vybrala na členských příspěvcích 42 zlatých 30 krejcarů, takže po vyplacení odměny 10 zlatých Antonínu Veselému, sběrateli příspěvků, po sobě zanechala 32 zlatých 30 krejcarů.¹¹⁶

Díky seznamu členů, založenému pravděpodobně v roce 1896 a vedenému do roku 1899, se můžeme podívat na jména zakládajících členů. Mezi ně patřil děkan a biskupský notář Tomáš Býček, biskupský notář a konsistorní rada ve Volenicích František Emmer, továrníci ve Strakoncích – Adolf a Eduard Fürthovi, starosta Strakonice Petr Karta, prokurista zdejší občanské záložny Theodorik Kratochvíl, ředitel továrny v Kolíně Antonín Pavec, c.k. ministerský rada ve Vídni Alois Stáně, lékař v Kutné Hoře František Stáně, továrník ve Strakoncích Edmund Zucker, Okresní zastupitelstvo ve Strakoncích, strakonická občanská záložna a obec Nové Strakonice.¹¹⁷ Členové přispívající viz tabulková příloha č. 1.

Musejní společnost v Strakoncích navázala svou činností na Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu v Praze. Strakonický odbor byl jejím jakýmsi předchůdcem, předznamením jejího vzniku a později spolupracovníkem, ať už jako samostatná organizace do roku 1895 nebo v letech následujících v rámci ní. Právě jeho úloha, sběr památek za účelem jejich prezentace širším vrstvám lidu, se měla stát jejím hlavním cílem. Činnost odboru a Musejní společnosti v Strakoncích se tedy navzájem prolínala. Ani jednomu uskupení to ale neškodilo, ba naopak, obě byly k sobě navzájem vstřícné a pomáhaly si. Skutečnost společného pole působení si dobře uvědomovala, a tak není divu, že 25. září 1895 došlo na společné schůzi těchto dvou uskupení k jejich splnutí.¹¹⁸

Strakonická musejní společnost navazovala na Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu v Praze ještě v jednom směru, a sice ve své členské základně. Většinu předních představitelů odboru nacházíme i v seznamu členů Musejní společnosti v Strakoncích.¹¹⁹ V obou uskupeních se dokonce objevují určité shody v obsazení předních funkcí. Richard Branžovský, předseda literárního odboru Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu v Praze, byl téměř po celou dobu první etapy existence strakonické muzejní společnosti jejím místopředsedou (kromě posledního půlroku). Jan Westfall, jednatel literárního odboru

¹¹³ TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakoncích*“.

¹¹⁴ TAMTÉŽ, protokol valná schůze společnosti ze dne 15. 6. 1898.

¹¹⁵ TAMTÉŽ, protokol valná schůze společnosti ze dne 14. 11. 1899.

¹¹⁶ TAMTÉŽ, protokol mimořádné valné schůze Musejní společnosti v Strakoncích konané dne 8. 12. 1899.

¹¹⁷ TAMTÉŽ, Seznam členů 1896, kniha č. 5; viz tabulková příloha č. 1.

¹¹⁸ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

¹¹⁹ Richard Branžovský, Antonín Císař, Jan Domarázek, Antonín Kohout, Karel Machalický, František Nováček, Josef Svoboda, František Uttl, Jan Westfall; viz tabulkové přílohy č. 1 a č. 23.

Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu v Praze, působil jako jednatel společnosti po první tři její správní roky. František Nováček, jednatel odboru pro kroje a domácí nářadí, byl pro změnu dvakrát zvolen za kustoda historicko-archeologického oddělení strakonického muzea, vždy s působností na tři správní roky.

Muzejní společnost v Strakonících, tak jako každá organizace a každý spolek, se utvářela z řad inteligence a z řad majetných lidí.¹²⁰ Největší početní převahu v ní měli učitelé, pak následovali úředníci, duchovní, lékaři, hospodáři, advokáti, majitelé nemovitostí, obchodníci, řezníci, továrníci.¹²¹ Učitelé nepředstavovali jen nejvíce zastoupenou skupinu v celkovém počtu členů, ale zaujímali během první etapy existence společnosti i většinu míst v jejím výboru. V prvním a druhém správním roce společnosti obsadili ve výboru všechna místa, ve třetím šest míst z dvanácti, ve čtvrtém a pátém roce pak čtyři místa ze sedmi (nepočítáme-li katechety).

Místní školy a učitelé podporovali muzeum také svými dary. Dne 3. ledna 1895 byly muzeu ředitelem Josefem Sedláčkem ze sbírek měšťanských škol půjčeny následující předměty: 4 hliněné nádoby, náramek z doby keltské, kamenný mlat, kus ozdoby z Národního divadla, 2 celé podkovy a zlomek jedné, 1 hrot šípů, kus římské mozaiky, kus z etruské modly, 12 pazourkových hrotů z indiánských šípů, kus ozdoby z Pompejí, sáček na peníze, 5 zlomků z kachlů, dopis Boženy Němcové, Drobnopis pana inženýra Ledeckého, latinská listina.¹²² Na rozšíření muzejních sbírek se podíleli i jednotliví učitelé. Mezi nejštědřejší patřil Mráz Lambert, učitel v Cehnicích, Vlášek František, učitel ve Strakonících, Veselý Antonín, učitel měšťanské školy ve Strakonících, a jiní.¹²³ Nutno ještě podotknout, že učitelé pilně pracovali již v době sběru předmětů na Národopisnou výstavu československou v Praze. Podíleli se nejen na osvětě lidu vysvětlováním důležitosti zachování památek, ale pomáhali i se sběrem a tříděním materiálu. Ve Věstníku školském bychom si mohli přečíst článek Ludvíka Brože, katechety ve Strakonících, „*Sbírejte v Pošumaví literární příspěvky pro poznání svéráznosti českého lidu!*“¹²⁴ či zprávu Karla Kubíčka, řídícího učitele na Podsrpu, v níž říká, co by měl obsahovat národopisný archiv na výstavě, a v níž zároveň

---

¹²⁰ Např. kuratorium pro zřízení muzea v Písku – viz: J. PRÁŠEK, *120 let*, s. 322-323: „Ředitelem muzea byl zvolen městský tajemník Ludvík Pompe. Jednatelem kuratoria se stal prof. Jan Matzner, kasírem (pokladníkem) prof. Josef Medvídek. Dalšími členy kuratoria byli prof. Karel Níger, prof. Adolf Hejduk, prof. Václav Babánek, prof. Josef Kopecký, prof. Antonín Madeira, prof. František Tonner a MUDr. Václav Pacovský.“

¹²¹ Viz tabulková příloha č. 18.

¹²² SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8, s. 52.

¹²³ Viz: TAMTÉŽ, s. 55, 57, 61: Mráz Lambert daroval muzeu 2 zlaté čepce a 2 stříbrné, 1 bílý čepček, 2 šátečky, zástěrky, kabátek, živůtek, límec vyšíváný, katechismus z roku 1791, psané modlitby; Vlášek František 20 stříbrných mincí, 68 měděných, 3 kusy látky se vzorky k vyšívání; Veselý Antonín celý první ročník Národních listů a náramek slohu rokokového ze zvláštního chlebového těsta.

¹²⁴ Věstník školský 1, 1892, s. 15.

oznamuje, že už sestavil jména všech polních tratí přiškolených obcí k Podsrpu a rád by se uvázal v této práci pro celý okres.¹²⁵ Josef Formánek, řídicí učitel ve Strakonících, slíbil zase sebrat písně zdejšího okolí,¹²⁶ což jistě dodržel. Mezi předměty darovanými muzeu je pod č. 61 uvedeno: „*Strakonická svatba. Sebral p. Formánek dle sleč. Lapkové. Napsal p. Fike*“.¹²⁷

Díky Věstníku školském z července 1893 se dovídáme, že: „*Činnost sběratelská Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v poslední době velmi utěšeně pokročila přičiněním slav. Štěkenského odboru Národní Jednoty Pošumavské a p. Josefa Kukly, učitele ve Vacově*.“¹²⁸ O pílí Štěkenského odboru Národní jednoty Pošumavské mluví několik zdrojů, je ale třeba mít na vědomí, že o celkovou organizaci sběru ve Štěkni a okolí se starali tamní učitelé Jan Jirka a Antonín Kubeš. V srpnu 1893 poslal Jan Jirka váženému kolegovi (zřejmě Františku Nováčkovi) spolu s předměty pro Strakonický odbor Národopisné výstavy československé dopis se seznamem věcí, v němž ho žádal, aby mu co nejdříve napsal v jakém stavu věci přijali a nevhodné vyřadil, neboť „*s kolegou Kubešem nejsme zvláštní znalci podobných věcí. Co se nám nabízelo a trochu staré vypadalo, vzali jsme*.“¹²⁹ V Cehnicích se sběrem materiálu hojně zabýval místní učitel Mráz Lambert. Na chůzi Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze dne 24. května 1893 bylo oznámeno, že „*učitel z Cehnic přinesl rovněž více předmětů*“.¹³⁰

Učitelé patrně ve věci osvěty působili také na své žáky. V inventáři muzejních předmětů, vedeném od roku 1896 do roku 1899, se objevuje několik jmen žáků první a třetí třídy měšťanské školy ve Strakonících. Z první třídy daroval muzeu například Jaroslav Formánek 4 mince, František Šrámek 1 anglickou minci, Václav Loucký tiskací dřevěnou formu, Jan Kettner 4 měděné mince, Petr Markas 3 mince (1 stříbrnou) a žákyně Em. Štěchová psané německé modlitby.¹³¹ Z třetí třídy měšťanské školy přispěli k rozšíření muzejních sbírek žáci Jan Novotný dvěma mincemi, Em. Karák jednou měděnou minci, August Samec měděnou jehlicí vykopanou v Nových Strakonících, Ludvík Novotný jednou

---

¹²⁵ TAMTÉŽ 3, 1894, s. 10.

¹²⁶ TAMTÉŽ 2, 1893, s. 8.

¹²⁷ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8, s. 51.

¹²⁸ Věstník školský 2, 1893, s. 37.

¹²⁹ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1.

¹³⁰ TAMTÉŽ, protokol schůze celého Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 24. 5. 1893, sign. 10.

¹³¹ TAMTÉŽ, Inventář 1896-1899, kniha č. 8, s. 56, 58, 59.

mincí, Ladislav Baloun jednou mincí a Jaroslav Formánek dělovou koulí a dílem Orbis Pictus.¹³²

O pílí učitelů v neposlední řadě svědčí zpráva ve Věstníku školském, otištěná čtyři měsíce před zahájením Národopisné výstavy československé v Praze, v níž se mimo jiné píše: „*Kéž předčasnou není chloubou některých, že hlavně učitelé pracovali pro národop. výstavu!*“¹³³

Strakonické školství pomáhalo odboru a tudíž i jeho nástupkyni, Musejní společnosti v Strakonících, také poskytováním prostor. Předměty pro Národopisnou výstavu v Praze se zřejmě po souhlasu strakonického obecního zastupitelstva shromažďovaly v budově obecního domu měšťanských škol.¹³⁴ Cennější věci byly uloženy přímo v jedné místnosti okresního zastupitelstva.¹³⁵ Ve dnech 3. až 5. září 1893 se ve čtyřech třídách obecné školy konala národopisná výstavka.¹³⁶

Pevný vztah mezi strakonickým školstvím a místní muzejní společností dokládá také samotný Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický. Ačkoli jeho stránky byly, jak samotný název napovídá, věnovány převážně školním záležitostem na obou okresích, snad každé jeho číslo obsahuje zmínku o postupu prací ve sběru pro odbor nejen strakonický, ale i horažďovický a následně pro strakonické muzeum.

Ke zřízení muzea přispěl také místní pěvecko-hudební spolek Zvon, tělocvičná jednota Sokol, Hospodářský spolek a Národní jednota Pošumavská.¹³⁷ Spolek Zvon umožňoval Strakonickému odboru pro Národopisnou výstavu v Praze konat schůze ve svých místnostech. Sokol poskytl muzeu místnosti ve svém nově vystavěném Spolkovém domě hned po jeho dokončení. Hospodářský spolek, jak už bylo řečeno, napomohl odboru v rozeslání výzev ke sběru.

Všechny tyto spolky spojovala s Musejní společností v Strakonících ještě jedna skutečnost, a sice některá stejná jména jejich členů. Řada členů místní muzejní společnosti byla dokonce po nějakou dobu sbormistry, řediteli zpěvu, spolku Zvon. Například Bohumil

---

¹³² TAMTÉŽ, s. 56, 58, 61.

¹³³ Věstník školský 4, 1895, s. 2.

¹³⁴ SOKA Strakonice, Musejní spolek Strakonice 1891-1951, dopis Výkonnému výboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze od Obecního úřadu ve Strakonících ze dne 16. 10. 1892, sign 10a, kart. 1: „*obecní zastup. města Strakonice ve svém zasedání 26. srpna t. r. žádosti výboru k návrhu měst. rady vyhovělo a povolilo k používání jednu prázdnou místnost v budově obec. domu škol měšť. ve Strakonících*“.

¹³⁵ TAMTÉŽ, protokol výborové schůze Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou ze dne 10. 6. 1893, sign 10: Jelikož jednatel byl názoru, že některé věci je třeba uložit bezpečněji, byla na této chůzi „*přijata nabídka p. místostarosty okres. zastup. V. Karty, aby předměty byly uloženy v jedné místnosti okres. zastup.*“

¹³⁶ Věstník školský 2, 1893, s. 45.

¹³⁷ Národní jednota Pošumavská se sběrem ve Štěkni a okolí.

Fišer, ředitel a učitel obecných škol, působil jako sbormistr spolku Zvon v letech 1893-1905, Josef Formánek, ředitel a učitel obecných škol, v letech 1872-1874 a v letech 1876-1881, Josef Havrda, ředitel a učitel měšťanských škol, od roku 1895 do roku 1896, Jan Novotný, ředitel obecných škol, v letech 1874-1875 a ještě od roku 1905 do roku 1906 a Alois Rejžek, řídicí učitel ve Štěkni, v letech 1885-1887.¹³⁸ Josef Formánek byl navíc ve Zvonu v letech 1883-1908 poctěn dirigováním, stal se ředitelem jeho hudebního odboru.¹³⁹

Členům Musejní společnosti v Strakonících, lidem spíše kulturně zaměřeným, nechyběl ani smysl pro zdravého ducha. August Česlav Ludíkar, okresní tajemník ve Strakonících, jenž, jak už víme, v 90. letech 19. století patřil k lidem, kteří pokládali za důležité zachovat vše, co osvětluje naši historii, se jako první pokusil o založení Sokola ve Strakonících. Jeho pokus však byl neúspěšný. Skutečnými zakladateli místního Sokola se stali v roce 1868 učitelé E. Rybička a Josef Formánek, člen Musejní společnosti v Strakonících a spolku Zvon zároveň.¹⁴⁰

Rakouská vláda ale nebyla rozvíjejícímu se sokolskému hnutí po celých Čechách nakloněna. V roce 1868 proto docházelo k rozpouštění sokolských tělocvičných jednot a k jejich nahrazování různými uniformovanými spolky. Ve Strakonících se jím stala Hasičská tělocvičná jednota Sokol, ustanovená 25. srpna 1872.¹⁴¹ Když pak na počátku 80. let byla sokolská myšlenka ožívována a ve Strakonících založena nová tělocvičná jednota Sokol Tyrš, objevili se mezi jejími funkcionáři někteří členové Musejní společnosti v Strakonících. Při ustavující schůzi nové jednoty dne 2. srpna 1885 byl zvolen Petr Karta, dlouholetý předseda Musejní společnosti v Strakonících, jejím místopředsedou. Petr Hadraba, přispívající člen společnosti, se stal jejím náčelníkem a Josef Dvořák, člen výboru společnosti v posledním roce a půl její první etapy, jejím jednatelem. Dne 7. října 1885 k nim přibyl jejich společník z místní muzejní společnosti Karel Markes, který se poté, co byl Petr Karta obsazen do funkce starosty Sokola Tyrš, stal jeho místostarostou. Petr Karta působil jako starosta Sokola plných 28 let.¹⁴²

Pro členy Musejní společnosti v Strakonících není příznačný jen fakt, že to byli lidé vzdělaní a někteří působili ve více spolcích zároveň, ale i skutečnost, že se podíleli na mnoha společenských aktivitách ve městě, byli kulturně a společensky hodně činní a celou strakonickou společností uznávaní. V roce 1891 přispěli děkan Tomáš Býček, advokát Jan

---

¹³⁸ M. ŠPECIÁN, *Historie*, s. 29.

¹³⁹ TAMTÉŽ.

¹⁴⁰ TAMTÉŽ, L. KUBÍČEK, *Tělocvičná jednota*, s. 31.

¹⁴¹ TAMTÉŽ.

¹⁴² TAMTÉŽ, s. 32.

Lehrach, Vzdělávací řemeslná jednota Čelakovského, město Nové Strakonice a strakonická občanská záložna peněžitými dary na školní slavnost vánočních stromků.¹⁴³ Učitel měšťanské školy Adolf Daněk, starosta Strakonice Petr Karta, správce velkostatku Emil Miltner, řídicí učitel v Nových Strakonících Jan Novotný, ředitel hospodářské školy Karel Nový a farář na Podsrpu Jan Wolf se pro změnu jako členové výstavního komitétu podíleli v roce 1899 na pořádání Krajské hospodářsko-průmyslové a školské jubilejní výstavě ve Strakonících.¹⁴⁴

Josef Formánek, revisor účtu společnosti, proslul jako horlivý propagátor lidové hudby nejen v celém zdejší kraji, ale i v Praze. Nevěnoval se jen sběru lidových písní, ale i studiu lidové dudácké hudby.¹⁴⁵ Redaktor Josef Dvořák, člen výboru místní muzejní společnosti na sklonku první etapy její existence, umožnil strakonickým občanům lepší dosažitelnost časopisů Stráž na Šumavě a Hlasy ze Šumavy. V roce 1885 město jeho příchodem získalo svůj tisk. Josef Dvořák si zde opatřil tiskařskou koncesi a začal ve Strakonících zmiňované časopisy vydávat.¹⁴⁶

Mezi osobnosti uznávané nejen ve Strakonících patřil také zakládající člen místní muzejní společnosti MUDr. František Stáně. Neznámý pisatel článku „*Musejní společnost v Strakonících*“ v časopise Stráž na Šumavě poznamenal k jeho smrti v roce 1897 následující slova: „*Bohužel, že letos na jaře neúprosná smrt vyrvala ze řad našich šlechtěného vlastence a lidumila, člena našeho zakládajícího pana MUDra Františka ryt. Stáně, rodáka zdejšího a lékaře na Horách Kutných. Jméno jeho dosáhlo uctění po celé naší širé vlasti, pročež i mi vzdejme povstáním činnosti jeho úcty. Čest budiž nehynoucí jeho památce.*“¹⁴⁷ Ve věstníku školském se pro změnu dostalo vyjádření úcty a obdivu Ludvíku Brožovi, místopředsedovi Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou, který by se jistě stal členem Musejní společnosti v Strakonících, kdyby 9. listopadu 1893 nezemřel.¹⁴⁸

Někteří členové Musejní společnosti se zabývali kromě jiného i politikou. Našli bychom mezi nimi jak staročechy tak mladočechy. Ke staroječům se například řadil lékárník

---

¹⁴³ Věstník školský 1, 1892, s. 22: Tomáš Býček 4 zl., Jan Lehrach 7 zl., Vzdělávací řemeslná jednota Čelakovského 11 zl. 50 kr., město Nové Strakonice 10 zl., strakonická občanská záložna 10 zl.

¹⁴⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Výstav, slavnosti sjezdy, sign. 10, kart. 1.

¹⁴⁵ J. Z. CVRČEK, *Strakonice*, s. 284.

¹⁴⁶ TAMTÉŽ, s. 292.

¹⁴⁷ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, novinový výstřížek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“, kniha č. 3.

¹⁴⁸ Věstník školský 2, 1893, s. 57: „*Úmrtí. V Netolicích zemřel dne 9. list. t. r. všeobecně vážený a o Strakonice zasloužilý P. L. Brož, katecheta měšť. škol Strakonických. Narodil se 12. srpna 1853 v Netolicích, studoval v Č. Budějovicích a Jindř. Hradci a působil jako katecheta od 4. září 1887 na školách zdejších, v kteréžto hodnosti obdržel pochvalné uznání od důst. vikar. úřadu v Horažďovicích, od bisk. konzistoře a od J. B. Milosti Martina Josefa. O lásce a uctě, jaké se zvěčnělý u občanstva a dítek těšil, svědčí hojně při pohřbu účastenství všech zdejších sborů učitelských s P. T. p. školním inspektorem v čele, sl. míst. škol. rady a občanstva, přčetné věnce korporací i žáků a žákyň jeho. Památka jeho zajisté nevykyne v myslích všech, kdož ho znali. Necht' odpočívá v pokoji!*“

Karel Baron, materialista František Bollard a advokát Karel Vorel, který zastupoval strakonické dělníky při vymáhání si svých práv na Steinovi, místním továrníkovi.¹⁴⁹ K politice mladočechů se přikláněl okresní tajemník Antonín Císař, advokát August Fikar, lékař Šimon Kouba, starosta Strakonice Petr Karta a majitel domu ve Strakonících Václav Karta.¹⁵⁰

O vzdělanosti, nesčetných zásluhách a společenské aktivitě členů Musejní společnosti v Strakonících svědčí i život Richarda Branžovského, Františka Nováčka a Josefa Havrdy, jimž zaslouženě patří následující řádky.

O životě Richarda Branžovského nám nejvíce prozrazuje článek ve Věstníku školském, jenž byl napsán na jeho památku ředitelem měšťanských škol Josefem Sedláčkem.¹⁵¹ Richard Branžovský se narodil 30. března 1856 v Milevsku. Obecnou školu vychodil v Mladé Vožici, kam se jeho rodiče hned po roce jeho narození přestěhovali. V roce 1867 nastoupil na tábořské reálné gymnázium. Jako mimořádnému předmětu se věnoval jihoslovanským jazykům. Zabýval se také studiem jazyka anglického, francouzského a vlašského. Po maturitě v roce 1875 se odebral na vysoké učení do Vídně, kde se stal členem akademického spolku.¹⁵²

V roce 1879 nastoupil jako suplující učitel na reálné gymnázium v Pelhřimově. Roku 1880 vykonal státní zkoušku z českého a francouzského jazyka a roku 1881 pak z jazyka německého. Od roku 1880 působil bezmála deset let na Vyšším státním reálném gymnáziu v Táboře, kde vyučoval dějepisu, filosofické propedeutice a českému, německému a francouzskému jazyku. Ačkoli v Táboře začínal jako suplující učitel, byl zde hned rok po svém nástupu jmenován skutečným učitelem a tři roky nato zde obdržel profesorský titul. Dne 1. května 1890 nastoupil na úřad c. k. okresního školního inspektora pro české školy strakonického a sušického školního okresu. Od 1. září 1891 byl zároveň profesorem na Vyšší české státní reálce v Plzni.¹⁵³

---

¹⁴⁹ J. Z. CVRČEK, *Strakonice*, s. 292, 299.

¹⁵⁰ TAMTÉŽ, s. 299.

¹⁵¹ Věstník školský 5, 1896, s. 39-41; Článek byl zřejmě napsán z toho důvodu, že Richard Branžovský uvažoval nad odchodem z místa zdejšího školního inspektora. Citujme slova Sedláčka ze zmiňovaného článku: „*Ohledy zdravotní jakož i útoky osobní, k nimž nikdo neměl té nejmenší příčiny, přiměly c. kr. okres. škol. inspektora p. t. p. professora Richarda Branžovského k rozhodnutí, aby nynější úřad zaměnil s příjemnějším a vděčnějším úřadem dřívějším. O dotyčné žádosti jeho není sice dosud konečně rozhodnuto, ale dle všeho tolik jest jisto, že mezi námi dlouho již nezůstane.*“

¹⁵² TAMTÉŽ, s.40.

¹⁵³ TAMTÉŽ.

Ve Strakonících, jak už víme, byl dne 7. května 1892 na schůzi okresního odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze zvolen za předsedu literárního odboru¹⁵⁴ a po ustanovení Musejní společnosti v Strakonících se v roce 1894 stal jejím prvním místopředsedou.¹⁵⁵ Do funkce místopředsedy místní muzejní společnosti byl obsazen i při volbě představenstva společnosti v letech 1895, 1896 a 1898, vždy s působností na jeden správní rok.¹⁵⁶ V roce 1898 ukončil činnost ve společnosti ještě před uplynutím správního roku. V seznamu členů Musejní společnosti v Strakonících, vedeného od roku 1896, je u jeho jména poznamenáno, že vystoupil a že v září 1898 přesídlil do Prahy.¹⁵⁷

Od počátku jeho působení jako c. k. okresního školního inspektora do října 1896 mu byla svěřena recenze jedenácti učebnic a dostalo se mu osm pochvalných uznání od nadřízených úřadů. Čtyři z nich obdržel od zemské školní rady.¹⁵⁸ Zmínku o jednom nacházíme ve zprávách Věstníka školského: „**Pochvalné uznání.** *Veleslavná c. k. zemská školní rada vys. vynesením ze dne 22. května 1893, č. 11.585 vyslovila panu c. k. okres. škol. inspektoru professoru Richardu Branžovskému v Strakonících své uznání za jeho horlivou a neunavenou péči o povznesení českého školství ve školních okresích Strakonickém a Sušickém*“.¹⁵⁹ Na jeho jméno nezapomíná ani autor již několikrát zmiňovaného článku „*Musejní společnost v Strakonících*“ v časopise Stráž na Šumavě.¹⁶⁰ Na místě, kde píše, kým byl nejpilnější pracovník strakonického odboru František Nováček zdatně podporován, vypisuje jmenovitě kromě Ludvíka Brože a Bedřicha Matulky i Richarda Branžovského.

Richard Branžovský byl také literárně činný. Kromě toho, že byl vedle Františka Nováčka zakladatelem a podporovatelem Věstníku školského (podle Františka Nováčka zakladatelem a duší Věstníku),¹⁶¹ působil po nějaký čas jako dopisující člen Matice české. Různými články přispěl i do „*Doplňků Riegrova Slovníku naučného o lit. francouzské (obsáhlý článek „Francie“)*“.¹⁶²

---

¹⁵⁴ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol schůze okresního odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze ze dne 7. 5. 1892, sign 10a, kart. 1.

¹⁵⁵ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva Musejní společnosti v Strakonících přednesená na schůzi společnosti dne 1. 8. 1895, kniha č. 3.

¹⁵⁶ Viz tabulková příloha č. 20.

¹⁵⁷ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

¹⁵⁸ Věstník školský 5, 1896, s. 40.

¹⁵⁹ TAMTÉŽ 2, 1893, s. 29; V té době bylo uděleno zároveň Josefu Sedláčkovi, ve zmíněné zprávě dále čteme: „*dále vyslovila veleslavná c. k. zemská školní rada panu řediteli měšťanských škol v Strakonících Josefu Sedláčkovi, své pochvalné uznání za pečlivou a svědomitou správu ústavů jemu svěřených, jakož i za velmi dobrý prospěch, jehož u mládeže školní se dodělavá.*“

¹⁶⁰ Viz: SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“, kniha č. 3.

¹⁶¹ Srov.: Věstník školský 5, 1896, s. 39 (článek Josefa Sedláčka na památku Richarda Branžovského) a TAMTÉŽ, s. 49 (článek Františka Nováčka, v němž oznamuje ukončení vydávání Věstníku školského).

¹⁶² TAMTÉŽ, s. 40.

Pohled strakonické společnosti na tohoto významného muže nám nejlépe odhalují slova Josefa Sedláčka: „*Ve všech pěti ročnících [Věstníku školského] nalezne každý pravdy chtivý četné zprávy a mnohá připomenutí, z nichž pozná, jak mu rozkvět školství v obou okresích ležel na srdci a jak snažil se býti každému učiteli ne tak představeným, jako spíše vždy ochotným rádcem, přítelem.*“¹⁶³

Život ředitele měšťanské školy Josefa Havrdy je pravou ukázkou členství jednoho člověka v několika spolcích zároveň a bohaté aktivity členů Musejní společnosti v Strakonících ve veřejném životě města. Josef Havrda se narodil 8. prosince 1862 v Luženské Lhotě v jaroměřském okrese. Obecnou školu navštěvoval v Hořicích. Po ní studoval na evangelickém učitelském ústavě v Čáslavi, kde roku 1882 maturoval. Svému učitelskému povolání se po celý život věnoval na Strakonicku. V roce 1883 se stal učitelem ve Vacově na strakonickém Pošumaví. Po čtyřech letech byl přeložen na obecnou školu přímo do Strakonic. Dne 1. prosince 1889 nastoupil jako učitel na měšťanskou školu ve Strakonících. Zde působil až do svého důchodu, t. j. do července 1923. Od listopadu 1898 vykonával na této škole funkci zástupce ředitele a v září 1908 byl potom jmenován jejím ředitelem.¹⁶⁴

„*Jako učitel byl pro své povolání zrozen. Jeho snahou bylo vésti žactvo k dobru a krásnu. Byl výborným metodikem a ve vyučování měl znamenité výsledky. Ač byl přísný, získal si lásku žáků pro svoji spravedlnost, svědomitost a příkladnou práci.*“¹⁶⁵ Josef Havrda se nestal jen vynikajícím učitelem a ředitelem měšťanských škol. S úspěchem se věnoval i dalším činnostem a byl členem několika strakonických spolků. Zasloužil se o rozšíření měšťanské školy a navíc vytvořil z jednoročního kurzu pro dívky školu pro ženská povolání. Za vynikající činnost ve školství byl vyznamenán školními úřady. Vyznamenání mu udělily také církevní úřady, a to za povznesení církevního zpěvu.¹⁶⁶ Z jeho členství se mohl těšit spolek Zvon, Národní jednota Pošumavská a okrašlovací spolek Renner, který ho jmenoval čestným členem a doživotním předsedou.¹⁶⁷

Jako člen Musejní společnosti v Strakonících se díky Františku Blábolilovi dostal dne 14. listopadu 1899 do výboru společnosti. František Blábolil byl tohoto dne do výboru obsazen sám, ale volbu nepřijal, a tak byl místo něj zvolen Josef Havrda.¹⁶⁸ Jak už bylo

---

¹⁶³ TAMTÉŽ.

¹⁶⁴ Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 4, 1938, s. 66.

¹⁶⁵ TAMTÉŽ.

¹⁶⁶ TAMTÉŽ.

¹⁶⁷ Blíže viz TAMTÉŽ, s. 67.

¹⁶⁸ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol z valné schůze ze dne 14. 11. 1899, kniha č. 3.

řečeno, Josef Havrda se zasloužil o uchování části muzejních sbírek po rozpadu společnosti v roce 1899. Jako první dal později podnět ke znovuzřízení muzea, když v Okresním osvětovém sboru, jehož byl členem, začal o novém muzeu hovořit. Jeho myšlenku začal uskutečňovat v roce 1923 předseda Okresního osvětového sboru Jan Dyk.¹⁶⁹

Po znovu zřízení muzea ve Strakonících ve 20. letech 20. století nastala doba aktivnější činnosti Josefa Havrdu v rámci místní muzejní společnosti. Na počátku 30. let 20. století se spolu s Františkem Pecenem podílel na uspořádání muzejních sbírek pro zpřístupnění veřejnosti.¹⁷⁰ Do strakonické muzejní společnosti nevstoupil jen z rozmaru, ale pro svůj zájem o historii. V časopise Strakonicko s podtitulem Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří najdeme několik jeho článků. V prvním ročníku si můžeme přečíst Havrdovo články: „*Pověsti z okolí Strakonického*“, „*Osudy musea Strakonického*“, „*Zvony v okolí Strakonickém*“, a článek „*Musejní knihovna v Strakonících*“.¹⁷¹ Jeho zájem o historii dokládá i stručná historie muzea od jeho počátků po rok 1932, kterou sepsal v knize č. 1 fondu Muzejního spolku Strakonice uložené ve strakonickém archivu.¹⁷²

Nejlepším důkazem, že členové Musejní společnosti v Strakonících byli lidmi na svém místě, je také osoba Františka Nováčka, učitele měšťanské školy. František Nováček, jak praví článek o strakonické muzejní společnosti ve Stráži na Šumavě, byl skutečně tím nejpilnějším od počátku činnosti Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze.¹⁷³ O jeho pílí svědčí samotný fakt, že obdržel od Hlavního výboru Národopisné výstavy československé v Praze bronzovou medaili a diplom uznání.¹⁷⁴ V ocenění jeho snah nezůstali stranou ani jeho spolupracovníci. Dne 22. dubna 1896 mu vyslovil předseda Musejní společnosti v Strakonících ve výborové schůzi jménem města i společnosti srdečné díky¹⁷⁵ a 13. června 1897 byl ve valné schůzi společnosti jmenován jejím prvním čestným členem.¹⁷⁶

---

¹⁶⁹ TAMTÉŽ, Zápisy výborových schůzí a z valných hromad 1930-1950 (úvodní stručná historie), kniha č. 4.

¹⁷⁰ J. MICHÁLEK – M. ŠPECIÁN, *Muzeum*, s. 7.

¹⁷¹ „*Pověsti z okolí Strakonického*“ viz Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 1, 1935, s. 16-19; „*Osudy musea Strakonického*“ viz TAMTÉŽ, s. 29-31; „*Zvony v okolí Strakonickém*“ viz TAMTÉŽ, s. 54-59; „*Musejní knihovna v Strakonících*“ viz TAMTÉŽ, s. 71-73.

¹⁷² SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Pamětní kniha 1932-1947, kniha č. 1.

¹⁷³ Viz TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“, kniha č. 3: „*Pilných bylo mnoho, nejpilnější však byl hlavně jeden. Jistě že všichni přítomní pánové, kteří se zúčastnili těch častých schůzí odboru se mnou doznají, že to byl kustod muzea p. F. Nováček. Po celý ten čas byl jednatelem odboru, ale byl tak pilným sběratelem skoro všeho toho, co zde kolem sebe vidíme a skoro bych řekl, původcem tohoto musea. [. . .] Než činnost všech on jaksi soustředil, on sebral všechny ty nitky, které všichni spřádali a přičiniv sám k tomu činnost svoji vyvodil takovou sílu, která jediná byla s to utvořit to, co kolem sebe tu spatřujeme.*“

¹⁷⁴ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva přednesená ve schůzi Musejní společnosti v Strakonících dne 26. 7. 1896.

¹⁷⁵ TAMTÉŽ.

¹⁷⁶ TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“.

V době sběru předmětů pro Národopisnou výstavu československou v Praze byly některé důležité dopisy adresovány přímo jemu. Mezi ně se například řadí dopis kanceláře Národopisné výstavy československé z března 1895 nebo dopis Karla Hostaše, zemského advokáta v Klatovech, v němž mu jako jednateli odboru pro kroje a domácí náradí oznamuje, které předměty zaslali do Prahy.¹⁷⁷ V kartonu č. 1 nacházíme také několik korespondenčních lístků rovněž adresovaných přímo jemu.¹⁷⁸ Určeny mu byly patrně i mnohé dopisy bez uvedení adresáta.

Pro úplnost připomeňme, že na schůzi Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou byl František Nováček zvolen za jednatele odboru pro kroje a domácí náradí.¹⁷⁹ V Musejní společnosti ve Strakonících od jejího založení až do svého odchodu v roce 1898 pak působil jako kustod historicko-archeologického oddělení strakonického muzea. Jako člen odboru byl pověřen jeho zastupováním na sjezdu delegátů odboru Národopisné výstavy československé v Praze, který se konal 28. září 1894 na Staroměstské radnici v Praze.¹⁸⁰ Při příležitosti návštěvy Prahy se měl poohlédnout po možných diplomech pro zakládající členy, což podle své zprávy o schůzi sjezdu delegátů učinil. Navíc, jak už víme, vyhotovil náčrtky skříní podle Národního muzea.¹⁸¹

Kromě toho, že řídil pět let vydávání Věstníku školského pro okresy Strakonický a Sušický,¹⁸² přispěl svými zprávami i do Věstníku Národopisné výstavy československé v Praze. Jmenovaným věstníkem byl totiž požádán, aby mu každých čtrnáct dní zaslal zprávu o činnosti odboru ve Strakonících.¹⁸³ Zda toto požádání plnil doslova, s určitostí říct nelze, ale ve strakonickém archivu si můžeme přečíst jeho druhou zprávu pro Věstník Národopisné výstavy československé v Praze.¹⁸⁴

Jako kustod muzea nesl největší zásluhy na uspořádání muzejních sbírek ve Spolkovém domě a na jejich zpřístupnění veřejnosti: „*A tu neúnavný pan kustod Nováček podporován p. kustodem Kohoutem a jednatelem přestěhoval celou sbírku z dřívějších najatých místností do nynějších. Než s tím nebyla skončena veškerá s tím spojená práce, nastalo nová, mnohem těžší – upravení a vystavení sbírek, aby přístupny byly širšímu*

---

¹⁷⁷ TAMTÉŽ, Národopisná výstava československá v Praze 1895 (korespondence), sign. 10a, kart. 1.

¹⁷⁸ TAMTÉŽ.

¹⁷⁹ Věstník školský 1, 1892, s. 26.

¹⁸⁰ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, legitimace pro pana Františka Nováčka ke sjezdu delegátů odboru Národopisné výstavy československé v Praze, sign. 10a, kart. 1.

¹⁸¹ TAMTÉŽ, zpráva o schůzi delegátů odboru Národopisné výstavy československé v Praze.

¹⁸² Věstník školský 5, 1896, s. 49.

¹⁸³ SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, korespondenční lístek od Věstníku Národopisné výstavy československé v Praze Františku Nováčkově, sign. 10a, kart. 1.

¹⁸⁴ TAMTÉŽ, druhá zpráva pro Věstník Národopisné výstavy československé v Praze.

obecenstvu. A tu opět pan kustod Nováček přičinil ruky pilné k dílu namáhavému a celé dny věnoval zařizování musea, třídění shromážděných tu předmětů a tak jen jemu můžeme děkovati, že dnes mohli jsme k otevření městského musea přikročiti.“¹⁸⁵

Jeho důležitou roli v historii muzea a Musejní společnosti v Strakonících spatřujeme na mnoha místech. Jeho odchod snad měl největší podíl na tom, že se společnost 8. prosince 1899 rozešla. Podle slov Josefa Havrdy: „Však stará slovanská povaha projevovala se i zde již delší dobu – vzplanutí a ochabnutí: ochabla přízeň a ztrácel se zájem, zájem i lidí kteří před několika léty chtěli se ukázati „pokrokovými“ a horlivě hlasovali pro museum. Těžká rána museum stihla, že v r. 1898 Fr. Nováček odešel do Volyně jsa jmenován ředitelem tamní měšťanské školy. Mnoho členů vystoupilo [. . .]“.¹⁸⁶ Zda byl jeho odchod opravdu tak rozhodujícím impulsem pro vystoupení mnoha členů a následné rozpadnutí společnosti, se stoprocentně říct nedá. Jisté ale je, že právě on od počátku ztělesňoval onu silnou osobnost, které je pro uskutečnění a udržení slávy velkého díla zapotřebí.

Po odchodu Nováčka se nenašel nikdo, kdo by ho nahradil, a jak tomu bylo i jinde, nastala také ve Strakonících doba, kdy počáteční nadšení postupně začalo opadávat. Již na valné schůzi 14. listopadu 1899 bylo uvažováno: „zdali by se neměla „M. spol.“ rozejíti proto, že tak nepatrná účast o věci musejní se jeví jak v životě vnitřním tak i na venek. Poukazováno k tomu, že krásné místnosti, které museu jsou propůjčeny, daleko výhodněji daly by se využítovat. K návrhům pana učitele Vláška a pana prokuristy Theod. Kratochvíla usneseno rozejíti „Společnosti“ odložit a jednomyslně přijat návrh pana Theod. Kratochvíla, aby technicko-průmyslové oddělení nynějšího musea se rozšířilo koupi za peníze z příspěvků musejních a takto zařizované museum průmyslové jako pomůcka učebná ve šk. pokračovacích umístěna byla.“¹⁸⁷ Na výborové schůzi 20. listopadu pak bylo jednáno o svolání mimořádné valné hromady na 8. prosinec s programem: „1) rozejetí spol. 2) zřízení technicko-prům. museum, kteréž umístí se ve školách pokračovacích jako pomůcka učebná 3) návrh výboru na změnu stanov 4) volné návrhy.“¹⁸⁸ Protokol z plánované mimořádné schůze odůvodňuje rozpadnutí společnosti obdobně jako protokol schůze konané 14. listopadu.¹⁸⁹ Shoduje se s ním také v myšlence zřízení technicko-průmyslového muzea při zdejších pokračovacích školách. Podotýká však, že jeho zřízení záleží na strakonické obci, neboť podle stanov měly

¹⁸⁵ TAMTÉŽ, novinový výstřížek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „Musejní společnost v Strakonících“, kniha č. 3.

¹⁸⁶ TAMTÉŽ, Pamětní kniha 1932-1947 (historie muzea do roku 1932 slovy Josefa Havrdy), kniha č. 1.

¹⁸⁷ TAMTÉŽ, protokol z valné schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 14. 11. 1899, kniha č. 3.

¹⁸⁸ TAMTÉŽ, protokol výborové schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 20. 11. 1899.

¹⁸⁹ Viz TAMTÉŽ, protokol mimořádné schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 8. 12. 1899: „Jiné důvody pro rozejetí se společností byly: a) vůbec slabá účast schůzí (posledním schůzím, až na nepatrné výjimky obcovali většinou jen členové učitelé;) b) bezzájemnost obecnstva pro sbírky samé.“

případnout muzejní sbírky právě jí.¹⁹⁰ Josef Havrda ve svém pamětním zápise z 8. září 1932 ale prozrazuje, že založení nového technicko-průmyslového muzea byla jen „výmluva“ – „omluva před světem“ – a že se o tom ve skutečnosti neuvažovalo.¹⁹¹ Protokol poslední schůze společnosti končí jeho zapisovatelka, učitelka Kateřina Kartáková, slovy: „*Kéž aspoň nová idea založení musea technicko-průmyslového zdárně se ujme a přání členů, odboru starožitnického se týkající dojde slechu; neboť pamatujme: Kdo nectí památky svých předků, nemůže úcty očekávati od svých potomků.*“¹⁹²

František Nováček nezapomněl na strakonické muzeum ani po svém odchodu. Nově otevřenému muzeu v roce 1926 věnoval roku 1930 všechna čísla časopisu Školský obzor a několik dalších jiných věcí.¹⁹³

Výše uvedená slova Kateřiny Kartákové dokládají, že smysl pro historii a památky měly ve Strakonících i ženy. Jejich iniciativu můžeme sledovat v darování předmětů jak pro Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu československou, tak pro muzeum.¹⁹⁴ Významná a rozsáhlá byla jejich účast na národopisné výstavce ve Strakonících, která se konala 3. až 5. září 1893. O její zhodnocení se postaral Věstník školský, jenž mimo jiné oznámil, že „*O zdar výstavky a s ní spojených slavností mají zásluhu naše velect. dámy, v první řadě pak velect. pí B. Firbasová.*“¹⁹⁵ Podle protokolu schůze pořadatelů národopisné výstavky ve Strakonících slíbily všechny přítomné dámy, že se výstavky zúčastní v národním kroji. Dále se pak přihlásily k provedení selské svatby, slíbily vyhotovit papírové květiny a nic nenamítaly ani proti práci pro plánovaný bufet. Ten měl být vytvořen z dáreků, které mohli lidé odevzdávat do bytu paní Křížové.¹⁹⁶ Slečny se měly podílet také na dozoru na výstavce.¹⁹⁷ Vyjmenovávat, které dámy se schůze a výstavky účastnily, by bylo zbytečné. Jen samotná přijmení by nám mnoho neřekla.

---

¹⁹⁰ TAMTÉŽ.

¹⁹¹ TAMTÉŽ, Pamětní kniha 1932-1947 (historie muzea do roku 1932 slovy Josefa Havrdy), kniha č. 1.

¹⁹² TAMTÉŽ, protokol mimořádné schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 8. 12. 1899, kniha č. 3.

¹⁹³ TAMTÉŽ, výborová schůze Muzejního spolku při městském muzeu v Strakonících ze dne 17. 9. 1930, kniha č. 4: „*Pan ředitel Havrda doplňuje svou zprávu sdělením, že kustod býv. strakonického musea p. řed. Frant. Nováček žijící na odpočinku v Písku mu pro strakonické museum předal úplný časopis Školský obzor a ještě jiné věci.*“

¹⁹⁴ Viz TAMTÉŽ, Inventář 1896-1899, kniha č. 8.

¹⁹⁵ Věstník školský 2, 1893, s. 45.

¹⁹⁶ SOKa Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, protokol schůze pořadatelů národopisné výstavky v Strakonících ze dne 22.8.1893, sign. 10, kart. 1: „*Z velect. dam všechny přihlásily se zúčastnit naší výstavky v kroji národním*“, „*Ku provedení Selské svatby slíbily přičiníti se všechny slečny*“, „*I pro bufet vyslovily se všechny veleváž. dámy. Sneseno odevzdati dárky do poledne 3. 9. v bytu velect. paní Křížové která úkol ten ochotně na se vzíti slíbila*“, „*K výzdobě výstavky slíbily vyhotoviti umělé květiny papírové slečny: Drahorádová, Dunovská, Bláhová F., Fialová, Křížová.*“

¹⁹⁷ TAMTÉŽ, protokol schůze pořadatelů národopisné výstavky v Strakonících ze dne 28. 8. 1893.

I když členství a předsednictví ve spolcích bylo v 19. století pánskou záležitostí, nacházíme v seznamu členů Musejní společnosti v Strakonících i dvě dámy, učitelku Kateřinu Kartákovou a učitelku Elišku Sedmihradskou.¹⁹⁸ Kateřina Kartáková dokonce od 15. června 1898 do konce první etapy existence muzea působila ve výboru společnosti a 20. listopadu 1899, krátce před rozpadem strakonické muzejní společnosti, byla zvolena do funkce jednatele.¹⁹⁹ Přijetí těchto dam do Musejní společnosti v Strakonících je výjimkou, která patrně souvisí s jejich učitelskou profesí.

---

¹⁹⁸ TAMTÉŽ, Seznam členů 1896, kniha č. 5.

¹⁹⁹ TAMTÉŽ, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3.

3. Sbírký muzea v letech 1894-1899.

Strakonické muzeum v souladu se stanovami Musejní společnosti v Strakonících a podle inventáře předmětů z 90. let 19. století tvořily věci, na nichž se mohlo obecnstvo poučit, a památky, které zasluhovaly pro svou vědeckou a uměleckou cenu uchování.

Muzejní sbírky měly podle stanov společnosti představovat tři oddělení: „*I. oddělení přírodovědecké, které se dělí na a) sbírku živočišnou; b) sbírku rostlinopisnou; c) sbírku nerostopisnou a geologickou. II. oddělení technicko-průmyslové, rozdělené na a) sbírku technologickou a sbírku zboží; b) sbírku nástrojů a vzorů mechanických a měřických; c) sbírku odlitků sádrových a vzorů architektonických; III. oddělení historicko-archeologické rozdělené na a) sbírku národopisnou; b) sbírku knih různého obsahu, listin, map a p.; c) sbírku mincí a pečetí; d) sbírku jiných starožitností vůbec.*“²⁰⁰ Nejvíce předmětů shromažďovalo oddělení historicko-archeologické. František Nováček, kustod historicko-archeologického oddělení, vysvětloval tuto skutečnost tím, že při sbírání předmětů pro Národopisnou výstavu československou v Praze byla nejpilnější pozornost věnována starožitnostem a bylo přihlíženo hlavně ke kulturní historii města Strakonice a okolí.²⁰¹

Než se začnu zabývat konkrétními předměty sbírek strakonického muzea, zmíním se aspoň ve stručnosti o věcech zaslaných na Národopisnou výstavu československou v Praze, neboť převážně jimi byly po navrácení z Prahy muzejní sbírky rozšiřovány. Ve výčtu předmětů zaslaných do Prahy se nejčastěji objevují pleny, čepce, zástěry, kabáty a kabátký, holubinky, sukně, šněrovačky, nejrůznější druhy dýmek, tabatěrek, hůlek, dále džbány, struhadla na tabák, konvice, mísy, kbelíky, kropěnky, prsteny, náušnice, křížky, lucerny, šavle hoblíky, vijadla, klíče, mince, kraslice a obrázky svatých malované na skle, plátně, plechu a pergamenu. Z literárních památek okresu bylo do Prahy posláno nejvíce různých modliteb, modlitebních knížek, katechismů, nebekličů, biblí, kalendářů a listin, také Věstník školský, několik účetních knih, knihy mistrů, knihy učedníků, důchodenské knihy, knížka Rovenské jednoty, zprávy píseckého gymnázia z let 1819, 1820, 1821 a 1822. Strakonický odbor

²⁰⁰ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Stanovy 3. 5. 1894, sign 1, kart. 1.

²⁰¹ Srovnej TAMTÉŽ, protokol valné schůze Musejní společnosti v Strakonících ze dne 13. 6. 1897, kniha č. 3: „*P. kustod Nováček upozornil ve své zprávě, že při sbírání věcí bylo přihlíženo hlavně ke kulturní historii města Strakonice a okolí a vysvětlil tím tu okolnost, že hlavně oddělení historicko-archeologické jest předměty nejhojnějšími.*“ a TAMTÉŽ, novinový výstřižek z časopisu Stráž na Šumavě s názvem „*Musejní společnost v Strakonících*“: „*Kustod p. Fr. Nováček ve své zprávě hlavně upozorňoval členstvo na to, že při sbírání předmětů na Národopisnou výstavu nejpilnější pozornost věnována byla starožitnostem a tím vysvětlil tu okolnost, že v přirovnání k oddělení přírodovědeckému a technologickému hlavně oddělení archeologické jest v museu zastoupeno.*“

nezapomněl ani na předměty pro Strakonice charakteristické a na památky po významných rodácích a osobnostech zde žijících. Mezi „*Předměty do Prahy zaslány*mi“ objevujeme i reliéf Panny Marie strakonické, mapu strakonického okresu, razítko a německé vysvědčení pátera Josefa Šmidingera, zakladatele knihovny ve Strakonících, dále dílo slavného strakonického rodáka Františka Ladislava Čelakovského Pomněnky Vavavské, jeho dopisy a model jeho domku. Seznam obsahuje i fotografie obcí a významných lidí města Strakonice, několik dud, Zvonařův rukopis Švanda dudák, historickou črtu strakonického dudáka od Josefa Fikara atd. Za účelem prezentace zdejší výroby byly do Prahy poslány i předměty darované strakonickým továrníkem Edmundem Zuckerem. Jedná se o různá barviva, různé druhy vln, hedvábí, čapek a krojů. K zaslání do Prahy věnoval Zucker také přehled výroby fezů a stávek.²⁰²

Kolik bylo Strakonickým odborem pro Národopisnou výstavu československou celkem zasláno předmětů do Prahy, zcela jasné není. Věstník školský vydaný 7. května 1895 oznamuje, že do Prahy bylo zasláno ze strakonického okresu přes 500 předmětů,²⁰³ „*Výkaz věcí do Prahy zaslanych*“ v inventáři předmětů strakonického muzea čítá celkem 526 čísel²⁰⁴ a jednatelská zpráva zdejšího odboru přednesená na schůzi odboru dne 25. září 1895 uvádí, že do Prahy bylo zasláno 540 předmětů v 16 bednách.²⁰⁵

Mnoho památek, jež se objevují v seznamu „*Předmětů do Prahy zaslanych*“, nacházíme ve výčtu „*Předmětů darovaných museu a pro museum koupených*“. Jedná se hlavně o předměty charakteristické pro Strakonice a o výše uvedené památky po významných rodácích a osobnostech žijících ve Strakonících. Soupis „*Předmětů darovaných museu a pro museum koupených*“ se shoduje s výkazem „*Předmětů do Prahy zaslanych*“ i v nejčastěji uváděných věcech. Jmenovat je všechny znovu by bylo zbytečné, proto další řádky věnují stručné charakteristice věcí, jež se podle seznamu „*Předmětů darovaných museu a pro museum koupených*“²⁰⁶ jistě nacházely v jednotlivých odděleních strakonického muzea a památkám, u nichž je uvedena jejich bližší charakteristika.²⁰⁷

V oddělení historicko-archeologickém bychom našli různé části oděvů (šátky, sukně, kabáty, pentle, zástěry, pleny), různé druhy nádobí (konvice, talíře, džbány), předměty každodenní potřeby (hůlky, dýmky, tabatěrky, sekery, lucerny), módní doplňky (náušnice,

---

²⁰² TAMTÉŽ, Inventář 1896-1899, kniha č. 8, s. 8-10, 19-20.

²⁰³ Věstník školský 4, 1895, s. 23.

²⁰⁴ SOKA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8, s. 20.

²⁰⁵ TAMTÉŽ, jednatelská zpráva Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou v Praze přednesená na schůzi odboru dne 25. 9. 1895, sign. 10a, kart. 1.

²⁰⁶ TAMTÉŽ, Inventář 1896-1899, kniha č. 8, s. 51-62.

²⁰⁷ Kniha č. 8, Inventář 1896-1899, obsahuje několik seznamů věcí, jež jsou vždy uvedeny nadpisem, který vypovídá o jejich charakteristice. K nim patří soupisy uvedené jako „*Předměty do Prahy zaslane*“, „*Výkaz věcí do Prahy zaslanych*“ a „*Předměty darované museu a pro museum koupené*“.

prstýnky), ale i kraslice, mapy, různé literární památky opět převážně náboženského a právního charakteru. Muzeu byly darovány také některé časopisy. Hodně početně zastoupené byly i mince, které obvykle lidé darovali ve větším počtu najednou. Nechyběly v něm ani pečetidla a listiny města a řemeslných společenstev.

Při návštěvě historicko-archeologického oddělení strakonického muzea na konci 90. let 19. století bychom si mohli jistě prohlédnout i obraz malovaný panem A. Hančem – Údolí Volyňky od Strakonice k Boubínu, deset koupěných kraslic z Radešova u Čestic – práci zedníka Jana Všeťky, malovaný džbán – 120 let starý, obraz Průvod císařovny Marie Terezie ke korunovaci, hůl z rohu – práci slepého flašinetáře Jana Neužila, 14 mincí a kus džbánku s větším počtem mincí, jenž byl nalezen u Bohumilic v poli a jenž muzeu daroval rolník Václav Petr, dále pak listinu z roku 1848 opatřenou „*129 podpisů měšťanů Strak., v níž tito žádají za výzbroj pro 500 mužů národ. gardy, aby garda mohla brániti konstituci.*“²⁰⁸ Z národní gardy bylo muzeu věnováno vůbec mnoho věcí, dále například hůl kapelníka národní gardy (nacházíme ji i v předmětech zaslaných do Prahy), legitimační lístek národní gardy, jmenování velitelem národní gardy, šest hvězd národní gardy, kokarda se lvíčkem národní gardy – vše až na hůl dar městského sekretáře Gustava Štěpána. Městský důchodní František Dráždil pak daroval muzeu odvodní list národní gardy a výtah pravidel o uspořádání národní gardy v Čechách. Z předmětů, jež muzeum ve své první etapě vlastnilo, stojí za zmínku také los loterie ve prospěch Zdeňky Havlíčkové, bohatě vykládaná a velmi důkladně opravená pokladnice darovaná společenstvem mlynářů a pekařů a tento zápis v inventáři: „*Při vykopávce nového řečiště Vltavy u Strakonice, odevzdáno dělníky tam pracujícími 1 kachel (rytíř obrněný na koni) dále malý hrneček (z márnice) a puklice na větší hrneček (též z márnice) – Vše pálené ale nepolévané.*“²⁰⁹ Jiný zápis v inventáři poukazuje na nálezy odevzdané Aloisem Křivánkem z Katovic.²¹⁰

Přehled předmětů historicko-archeologického oddělení muzea by nebyl úplný, kdybychom neuvedli aspoň některé literární památky, jimiž se mohlo muzeum pochlubit. Mezi knihami náboženského charakteru bychom vedle široce zastoupených katechismů, modlitebních knížek a nebekličů našli Život Panny Marie, Výklad evangelií, Následování Krista, Výklad víry, Bohabojnou kuchařku, knihu Prorokové, knihy Machabejských z roku 1712, část knihy O válce židovské, Nový zákon, Radostní cestu do Mariazell, Bibli českou

---

²⁰⁸ TAMTÉŽ, s. 57.

²⁰⁹ TAMTÉŽ, s. 59.

²¹⁰ TAMTÉŽ, s. 61: „*Alois Křivánek z Katovic č. 28. 3 náramky bronzové nalezené koncem listopadu při orbě pole na úpatí Katovické hory, kde byly pod kamenem ploským ukryty pohromadě. Kousek jiného náramku a tři kroužky, bezpochyby části dalšího náramku. Za práci a za věnované předměty ty (práce 2 dny po 2 lidech) vyplaceno mu ³/₁₂ 97 zl. 5:50“.*

z roku 1867 a latinskou knihu „*Antiquitates in da a idse (Lyon 1555), jenž pochází z knihovny Zlatokorunského kláštera*“.²¹¹ V seznamu „*Předmětů darovaných museu a pro museum koupěných*“ nelze přejít bez povšimnutí dar od Ludvíka Bureše – „*modlitbu za odvrácení cholery, již svým spoluobyvatelům města Strakonice s tím nejlepším úmyslem věnoval Josef Fikar, měšťan Strakonický*“²¹² a dar Terezie Fikarové – „*Modlitby k sv. Anně Krasilovské z r. 1767 s krátkou zprávou o historii obrazu sv. Anny Krasilovské*“.²¹³

Z tiskovin bychom ve strakonickém muzeu v 90. letech 19. století mohli nahlédnout do časopisu Český lid (ten byl koupen za 13 zl.), do čtyř čísel časopisu Juventus, do časopisu Květy z roku 1835, do několika čísel časopisu Česká včela z roku 1845, do jednoho ročníku Archeologických památek, do novin „*Constitutionelle allgemeine Zeitung von Böhmen z r. 1849 obsahující řeč dra Riegra*“ a do celého prvního a druhého ročníku Národních listů z let 1861 a 1862. Strakonickému muzeu bylo darováno také několik nejrůznějších kalendářů, například pět ročníků kalendáře Strakonický dudák od Františka Pavelce. Gustav Štěpán pak věnoval muzeu hned kalendáře tři – Českobratrský kalendář z roku 1850, Poutník z Prahy z roku 1865 a Pražský kalendář z roku 1867.²¹⁴

Široké zastoupení měly mezi literárními památkami muzea kromě knih náboženského charakteru také dokumenty a knihy právní povahy. Pomineme-li značné množství listin a artikulí, přijalo muzeum mimo jiného i devět knih říšských zákoníků z let 1848-1853 a čtyři knihy pro právníky vydané v letech 1803, 1807, 1811 a 1821 (dar kupce J. Teindla). Dne 8. července 1898 pak „*Paní Dvořáková, choť uzenáře ve Strakonících darovala celkem 17 svazků knih: „Kniha všeobecných zákonů městských pro všechny dědičné země mocnářství Rakouského“ z r. 1812. Pět svazků „Zákonů a nařízení císařů Františka a Ferdinanda“ Tři knihy z l. 1815 . l. 1825 a r. 1853 „ Rádce u věcech trestních“ Komentář všeobecných zákonů městských pro německé dědičné země mocn. Rak-Uher. Sbirka vysvětlivek k obč. zákoníku od 1812-1859. Zákoník zemský a Věstník vládní pro korunní paní českou z let 1850., 1851., 1853., 1854. a 1855. „Vůli Jiřího z Pošehrud“ [. . .]“*“.²¹⁵ Mezi zvláštnosti historicko-archeologického oddělení jistě patřily předměty půjčené muzeu ředitelem měšťanských škol Josefem Sedláčkem uvedené již na straně 28 a šíp s Brasilie od zdejšího malíře Al. Nauše.²¹⁶

Z předmětů hodících se do oddělení přírodovědeckého nacházíme v seznamu „*Předmětů museu darovaných a pro museum koupěných*“ převážně jen horniny a nerosty,

---

²¹¹ TAMTÉŽ, s. 51-62.

²¹² TAMTÉŽ, s. 58.

²¹³ TAMTÉŽ, s. 60.

²¹⁴ TAMTÉŽ, s. 51-62.

²¹⁵ TAMTÉŽ, s. 61, 62.

²¹⁶ TAMTÉŽ, s. 52.

u nichž není ani uvedeno o jaké druhy hornin či nerostů se jedná. Na rozšíření tohoto oddělení se podílel svými dary kromě jiných advokát Jan Lehrach, který muzeu věnoval 82 menších kusů nerostů, Eduard Fürth se svými čtyřmi kusy nebroušeného granátu a Josef Dvořák, jenž podle seznamu věnoval muzeu více druhů nerostů, a to hlavně křemene. Přispěl sem i Antonín Císař se svými kusy sopečných kamenů z Katovické hory.²¹⁷

V přírodovědeckém oddělení bychom si mohli prohlédnout také horniny, nerosty a zbytky granátů darovaných Ferdinandem Rýdlem, který mimo ně věnoval muzeu „*ukázky lignitu z mioceanu (uhlí) vykopané při základech železničního mostu dráhy Strakonicko-[?] a různé ukázky jílů. Tato ložiska lignitu dle odhadu p. J. V. Želízka, asistenta palaeontologického musea c. k. university ve Vídni, zdá se být pokračováním uhelné pánve Budějovické.*“²¹⁸

Oddělení přírodovědecké se mohlo díky darům slečny Amálie Rýdlové, učitelky v Praze, pochlubit i předměty z ciziny – minerály z ostrova Ruyany a „škebličkami“ sebranými při odlivu na břehu Baltského moře. K neobvyklým darům přírodovědeckého charakteru se přiklání také „*Buckartova sbírka dřev 40 nejdůležitějších evropských stromů v charakteristických řezech (příčném, radiálním a tangentialním podélném); vše průsvitné i vysvětlením.*“²¹⁹

Předměty technicko-průmyslového charakteru věnovali muzeu především zdejší továrníci a samotný kustod technicko-průmyslového oddělení Ferdinand Rýdlo. Mezi předměty od zdejších továrníků nacházíme stávky, postup výroby čapek, nůžky s pásem na „postřihávání“ čepic atd. Antonín Pavec, ředitel chemické továrny v Kolíně, jenž patřil k zakládajícím členům Musejní společnosti v Strakonících, daroval muzeu sbírku umělých hnojiv.²²⁰

Ferdinand Rýdlo daroval muzeu různé předměty průmyslového charakteru. Mezi ně se například řadí „*teploměr pro kapaliny hustší než je voda*“ či „*velmi pěkně znázorněný postup výroby železa v Karlo-Emilově huti v Králově Dvoře u Berouna.*“²²¹ Do technicko-průmyslového oddělení byl jistě zařazen i koupený železný hodinový stroj od Žofie Topičové

---

²¹⁷ TAMTÉŽ, s. 51-62.

²¹⁸ TAMTÉŽ, s. 62; J. V. Želízko patřil mezi příznivce a dárce strakonického muzea. U jeho jména před předměty, které muzeu daroval 4. října 1897, je uvedeno, že toho času byl ve Volyni. Dary, jež muzeu věnoval viz TAMTÉŽ s. 56, 60.

²¹⁹ TAMTÉŽ, s. 60, 61.

²²⁰ TAMTÉŽ, s. 51-62.

²²¹ TAMTÉŽ, s. 61, 62.

a „*sacharometr Ballingův a hustoměr Bearméův*“ – dar c. k. výběrčího daní v Janovicích Václava Vaníčka.²²²

Mezi dárci nacházíme lidi různých profesí a snad aspoň jednou uvedeného každého člena Musejní společnosti v Strakonících. Své zastoupení mezi nimi měli i dělníci a rolníci. Nejaktivnějšími členy Musejní společnosti v Strakonících byl účetní Ferdinand Rýdlo, řídící učitel na Podsrpu Karel Kubíček, řezník Karel Fetter a účetní Ladislav Kulhánek. Průběžně se v seznamu „*Předmětů darovaných museu a pro museum koupených*“ objevuje hospodář v Řepici Jan Domarázek, okresní tajemník Antonín Císař a továrníci Eduard a Adolf Fürthovi. Z lidí, jež nebyli členy Musejní společnosti v Strakonících, narazíme často při pročitání seznamu na Josefa Lenka ze Štěkně, vdovu po c. k. berním Františku Parthovou, řídícího učitele v Radomyšli Josefa Svobodu, Ludvíka Bureše, zahradníka Františka Brušáka, c. k. berního inspektora Knappa, paní Fialovou a Ed. Biskupa. Průběžně se v něm objevuje M. Kratochvílová, vdova po obchodníkovi. Ženy jako dárkyně předmětů pro muzeum nejsou výjimkou, ba naopak jsou jevem běžným. Hodně se mezi nimi objevují vdovy a ženy vdané, nacházíme tu ale i slečny.

Muzeum získávalo předměty do svých sbírek z města i z blízkého a vzdálenějšího okolí Strakoníc. Soupis darovaných věcí dokládá, že lidé věnovali muzeu vše, co našli doma a co jim připadalo hodné uchování a ukázání. Na darovaných věcech se odráží požadavky Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou. Předměty, jež byly po místním odboru požadovány Národopisnou společností, byly lidmi pokládány za důležité pro muzeum. I když lidé darovali muzeu většinou předměty, které našli doma a které mohli postrádat, někdy jim dalo asi hodně rozmyšlení, zda se věci ve prospěch muzea vzdát. K některým z nich měli jistě blízký osobní vztah. Pamětní mince asi neměl doma ten, kdo v nich nenašel zalíbení, a literární dílo ze 17. století si musel cenit každý trochu vzdělaný člověk.

Zásluhu na velkém množství darů nesla osvěta ve věci důležitosti zachování památek. Její příznivý dopad dokládají zápisy o darování nalezených předmětů, které ukazují, že i nevzdělaní poučení lidé dobře věděli, jak s nálezy nakládat. Podle početného zastoupení památek náboženského charakteru lze usuzovat, že ve strakonickém okrese žilo hodně katolíků. Dary mající spojitost s národní gardou dokládají, že mezi občany Strakonicka se nacházelo také několik příslušníků z jejích řad.

---

²²² TAMTÉŽ, s. 52, 59.

Vliv sběru Národopisné výstavy československé se projevil i v darování předmětů přírodovědecké a průmyslové povahy. Zatímco však dary přírodovědeckého charakteru lidé věnovali muzeu se záměrem poučení a vzdělání návštěvníků muzea, průmyslové produkty byly muzeu darovány spíše z podnětu reklamy. Zdejšími továrníky šlo jistě více o předvedení svých výrobků z důvodu reklamy než o seznámení s nimi za účelem vzdělání.

Každé ze tří oddělení, jenž mělo muzeum podle stanov Musejní společnosti v Strakonici tvořit, našlo v darovaných předmětech něco pro sebe. Uspokojeny byly i jejich jednotlivé podskupiny rozdělené podle stanov společnosti.

Závěr.

Jak je vidět, Strakonice se ničím nevymykaly ze své doby. Tak jako jinde i tady ve 2. polovině 19. století probíhal živý spolkový život. Konání výstav, zakládání spolků a zřízení muzea se pro tuto dobu stalo charakteristickým rysem strakonické společnosti. Ani činnost a počínání Musejní společnosti v Strakonících se nijak neodlišovala od muzejních spolků v jiných městech. Stejně tak jako ony hledala i Musejní společnost v Strakonících inspiraci pro vyhotovení svých stanov, diplomů pro zakládající členy atd. u Národního muzea v Praze i jinde a její členové působili v dalších spolcích.

Jak už bylo řečeno v úvodu, působení jednoho člověka ve více spolcích zároveň se stalo jakýmsi „trendem“ 19. století, kdy členství ve spolcích bylo věcí prestiže. Ve více spolcích města tak nacházíme stejná jména – jména nejbohatších lidí ve městě a jména osob z řad inteligence. Ať už vstoupili do Musejní společnosti v Strakonících ze zájmu o historii nebo za účelem reprezentace své firmy – svého jména, jedno je třeba podotknout. Každý člen Musejní společnosti v Strakonících, a tedy i oni byli lidmi, jež k činnosti Musejní společnosti v Strakonících přispívali a nestáli stranou ani při zřizování muzea. Tuto skutečnost nám dokládá seznam darovaných věcí pro muzeum (a pro Národopisnou výstavu československou), ve kterém nacházíme mimo jiných také jména a dary od zdejších továrníků.

Ani inteligence města nevstupovala do Musejní společnosti v Strakonících jen za účelem prestiže. Živým důkazem, že i ona projevila v Musejní společnosti v Strakonících čilou aktivitu, je nám život Františka Nováčka, Richarda Branžovského a Josefa Havrdy. Její aktivitu nám dokládají také dopisy učitele Jana Jirky ze Štěkně a zmínka o učiteli Lambertu Mrázovi z Cehnic. Život Josefa Havrdy, pochvalná uznání ve Věstníku školském a vůbec celá kapitola Členové Musejní společnosti v Strakonících je nám příkladem vysoké společenské aktivity členů místní muzejní společnosti.

Seznam členů a soupis darů darovaných muzeu prokazatelně ukazují, že na zřízení muzea ve Strakonících se podílely všechny společenské vrstvy. I když přední funkce v Musejní společnosti v Strakonících a ve Strakonickém odboru pro Národopisnou výstavu československou byly obsazeny inteligencí (hlavně učiteli, lékaři, duchovními a úředníky), svým dílem přispěli k založení muzea svými dary a členstvím ve společnosti nejen někteří obchodníci, řezníci, hostinští, různí živnostníci a řemeslníci, ale i zástupci z řad dělníků a rolníků.

Muzeum ve Strakonících se nijak neliší od ostatních muzeí ani otázkou data svého založení. Po přesném datu vzniku kteréhokoli muzea se těžko pátrá. Datum založení strakonického muzea se patrně neuvádí nikde proto, že všichni autoři, jež se strakonickému muzeu věnovali ve svých člancích, pokládali za datum vzniku muzea datum ustavující schůze Musejní společnosti v Strakonících. Materiál, který jsem ke své práci nastudovala, svědčí o tom, že tomu opravdu tak nejspíše bylo.

Samostatnou pozornost by bylo možno věnovat každé kapitole mé bakalářské práce, ať už samotnému sběru materiálu na Národopisnou výstavu československou – předpokladu pro vznik muzea – nebo předmětům, jež lidé muzeu darovali nebo půjčili. Mnohé by se také dalo napsat o jednotlivých členech Musejní společnosti v Strakonících.

Jednu zvláštnost však u Musejní společnosti v Strakonících spatřujeme. Mezi jejími členy nacházíme i dvě ženy – Kateřinu Kartákovou a Elišku Sedmihradskou. Kateřina Kartáková dokonce v posledním roce a půl první etapy existence Musejní společnosti v Strakonících působila ve výboru společnosti.

Prameny, jež nám podávají svědectví o vzniku muzea ve Strakonících, jsou také vhodným zdrojem pro poznání strakonické společnosti. Seznam členů a soupisy darovaných předmětů pro muzeum a místní odbor nás informují mimo jiné o tom, jací učitelé a duchovní ve Strakonících a v okolních vesnicích působili. Díky nim si můžeme utvořit ilustrativní obraz o zastoupení počtu lékařů, advokátů, továrníků, řezníků, obchodníků a živnostníků ve Strakonících, poznat inteligenci a nejbohatší vrstvy Strakoníc 2. poloviny 19. století.

Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický, ve kterém je možno sledovat počátky sběru starožitností a kroky ke zřízení muzea, by byl vhodným materiálem ke studiu školství 2. poloviny 19. století ve Strakonících a na Sušicku. Z jeho zpráv se dá vyčíst celá řada dalších informací důležitých pro tehdejší společnost obou okresů – strakonického a sušického.

Na archivním materiálu fondu *Muzejní spolek Strakonice 1891-1951* a na *Věstníku školském pro okresy Strakonický a Sušický* by se dal mapovat i vliv ústředních akcí na strakonickou společnost.

Soupis pramenů, literatury a tisku.

Prameny nevydané.

Státní okresní archiv Strakonice.

Fond Muzejní spolek Strakonice 1891-1951

kniha č. 1, 3, 4, 5, 8

kart. 1.

Státní okresní archiv Strakonice.

Fond Pěvecko-hudební spolek Zvon ve Strakonících

kniha č. 6.

Státní okresní archiv Strakonice.

Sbírka fotodokumentace.

Prameny vydané.

Tisk:

Věstník školský pro okresy Strakonický a Sušický 1892-1896.

Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 1935-1938.

Otavan 1924.

Literatura.

BLÜML, Josef – BLÜMLOVÁ, Dagmar, *Národopisná výstavka okresu vodňanského v režii českých spisovatelů*, in: Dagmar Blümllová – Jitka Rauchová (edd.), *Čas výstavního ruchu. Studie a materiály*, České Budějovice 2005, s. 121-128.

BREJCHA, Václav, *Jednota Karla Havlíčka Borovského*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), *Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života*, Strakonice 2003, s. 47.

BROUČEK, Stanislav – PARGAČ, Jan – SOCHOROVÁ, Ludmila – ŠTĚPÁNOVÁ, Irena, *Mýtus českého národa aneb Národopisná výstava československá 1895*, Praha 1996.

CVRČEK, Jan Zdeněk, *Strakonice. Město – lidé – osudy*, Strakonice 1989.

DYK, Jan, *Strakonice. Průvodce městem a okolím*, Strakonice 1924.

HAVRDA, Josef, *Osudy musea Strakonického*, Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 1, 1935, s. 29-31.

HLAVAČKA, Milan, *Výstavnictví v českých zemích do první světové války*, in: Dagmar Blümllová – Jitka Rauchová (edd.), *Čas výstavního ruchu. Studie a materiály*, České Budějovice 2005, s. 8-10.

TÝŽ, *Písecká hospodářská výstava 1867*, in: Dagmar Blümllová – Jitka Rauchová (edd.), *Čas výstavního ruchu. Studie a materiály*, České Budějovice 2005, s. 11-20.

KUBÍČEK, Ladislav, *Tělocvičná jednota Sokol Strakonice*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), *Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života*, Strakonice 2003, s. 31-44.

LAŠTOVKA, Marek – LAŠTOVKOVÁ, Barbora – RATAJ, Tomáš – RATAJOVÁ, Jana – TŘIKAČ, Josef, *Pražské spolky. Soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895-1990*, Praha 1998.

MICHÁLEK, Jan – ŠPECIÁN, Miroslav, *Muzeum středního Pootaví ve Strakonících 1894-1984. Sborník k 90. výročí založení muzea*, Strakonice 1984.

OLEJNÍK, Jan, *Město Strakonice a jeho samospráva*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), *Strakonice – vlastivědný sborník 3. Kapitoly ze života města*, Strakonice 2005, s. 89-111.

PETRÁŠ, J. – BÜRGER, P. – STEJSKALOVÁ, H. – ŠAFR, P. – ZAVŘEL, P., *Jihočeské muzeum, historie a sbírky*, České Budějovice 2003.

PRÁŠEK, Jiří, *120 let píseckého muzea*, Výběr 41, 2004, s. 320-341.

- ŘIHOVÁ, Ivana, *Spolková činnost v 19. století*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 7-24.
- TÁŽ, *O historii muzea*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 345-365.
- TÁŽ, *Z historie školství*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 3. Kapitoly ze života města, Strakonice 2005, s. 221-250.
- SKLENÁŘ, Karel, *Obraz vlasti. Příběh Národního muzea*, Praha – Litomyšl 2001.
- STARÝ, Václav, *Z dějin městského muzea*, in: Jana Trajerová – Václav Starý – Vladimír Hůna (edd.), Netolice. Sborník příspěvků k dějinám města a muzea, Netolice 1979, s. 53-59.
- TÝŽ, *K dějinám muzea v Prachaticích*, in: František Kubů – Jaromír Beneš (edd.), Zlatá stezka 1, Prachatice 1994, s. 11-26.
- ŠIMON, Eduard, *Horažďovice, proměny města 1292 – 1992*, Horažďovice 1990.
- ŠPECIÁN, Miroslav, *Historie spolku Zvon*, in: Ivana Parkosová – Petr Kolář (edd.), Strakonice – vlastivědný sborník 2. Kapitoly ze společenského života, Strakonice 2003, s. 25-30.
- VELKOVÁ, Jitka, *100 let městského muzea ve Vodňanech*, in: Vodňany a Vodňansko 6, Vodňany 2004, s. 3-14.
- VRÁNA, Miroslav (ed.), *Město Blatná. Obraz prehistorický, historický, kulturní, sociální a národopisný*, Blatná 1926.

Seznam tabulkových příloh.

Tabulka č. 1: Členové Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle seznamu členů: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Seznam členů 1896, kniha č. 5 a doplněná o informace z dalšího archivního materiálu: SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3; SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Inventář 1896-1899, kniha č. 8).

Tabulka č. 2 až tabulka č. 17: Členové Musejní společnosti v Strakonících podle profese (tabulky sestavené z tabulky č. 1):

Tabulka č. 2: Učitelé a ředitelé škol.

Tabulka č. 3: Úředníci.

Tabulka č. 4: Duchovní a katecheti.

Tabulka č. 5: Lékaři a lékárníci.

Tabulka č. 6: Advokáti.

Tabulka č. 7: Inženýři.

Tabulka č. 8: Továrníci.

Tabulka č. 9: Majitelé nemovitostí.

Tabulka č. 10: Organizace.

Tabulka č. 11: Knihkupci.

Tabulka č. 12: Obchodníci.

Tabulka č. 13: Hostinští.

Tabulka č. 14: Hospodáři.

Tabulka č. 15: Sládci.

Tabulka č. 16: Řezníci a uzenáři.

Tabulka č. 17: Ostatní.

Tabulka č. 18: Zastoupení jednotlivých profesí v Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená z tabulky č. 2 až č. 17).

Tabulka č. 19: Počet členů Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 20: Funkcionáři Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 21: Kustodi Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 22: Členové výboru Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899 (tabulka sestavená podle zápisů ze schůzí: viz SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Zápisy z valných hromad a schůzí 1894-1899, kniha č. 3).

Tabulka č. 23: Přední představitelé Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou (tabulka sestavená podle Věstníku školského 1, 1892, s. 22 a s. 26).

Seznam obrázkových příloh.

Obrázková příloha č. 1: Titulek Věstníku školského pro okresy Strakonický a Sušický.

Obrázková příloha č. 2: Inzerát strakonického muzea ve Věstníku školském (Věstník školský 3, 1894, s. 44).

Obrázková příloha č. 3: Článek varující před překupníky starožitností a udílející rady jak se s překupníky vypořádat (Věstník školský 3, 1894, s.11).

Obrázková příloha č. 4: Poděkování Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou za přízeň a dary otištěné ve Věstníku školském (Věstník školský 5, 1896, s. 4-5).

Obrázková příloha č. 5: Fotografie c. k. školního inspektora Richarda Branžovského (Věstník školský 5, 1896, s. 39).

Obrázková příloha č. 6: Článek „*Národopisná výstava a školy okresu Strakonického*“ z Věstníku školského (Věstník školský 4, 1895, s. 2-3).

Obrázková příloha č. 7: Novinový článek „*Naše museum*“ oznamující otevření strakonického muzea veřejnosti (SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, kniha č. 3).

Obrázková příloha č. 8: Provolání Musejní společnosti v Strakonících z 8. ledna 1896 (SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze, sign 10a, kart. 1).

Obrázková příloha č. 9: Dopis „*Společenstva živností oděvnických*“ (SOkA Strakonice, Muzejní spolek Strakonice 1891-1951, Národopisná výstava československá v Praze 1895, sign. 10a, kart. 1).

Obrázková příloha č. 10: Fotografie Josefa Havrdy (Strakonicko. Vlastivědný a národopisný sborník šumavského podhůří 4, 1938, s. 65).

Obrázková příloha č. 11: Fotografie řídicího učitele ve Strakonících Josefa Formánka (SOkA Strakonice, Sběrka fotodokumentace).

Obrázková příloha č. 12: Fotografie Fezka – dílny na malém náměstí z roku 1872 (SOkA Strakonice, Sběrka fotodokumentace).

Obrázková příloha č. 13: Fotografie hospodářské výstavy konané ve Strakonících roku 1890 (SOkA Strakonice, Sběrka fotodokumentace).

Obrázková příloha č. 14: Fotografie národopisné výstavy konané ve Strakonících 1899 – pavilon v Oskořince (SOkA Strakonice, Sběrka fotodokumentace).

Tabulka č. 1: Členové Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Jméno	Povolání	Poznámka
Albert Antonín	stavitel v Strakonících	
Baron Karel	lékárník ve Strakonících	
Beneš Jan	c.k. inženýr ve Strakonících	přesídlil do Hradce Králové
Blábolil František	odborný učitel ve Strakonících	vystoupil
Bláha Antonín	správce měšťanského pivovaru	vystoupil
Bolland František	materialista ve Strakonících	vystoupil
Branžovský Richard	školní inspektor	přesídlil v září 1898 do Prahy
Brejcha Hynek	učitel měšťanské školy v Strakonících	od r. 1895 čin., vystoupil
Býček Tomáš	děkan a biskupský notář	zakládající člen
Císař Antonín	okresní tajemník ve Strakonících	
Červenka Otomar	správce velkostatku v Řepici	
Daněk Adolf	učitel měšťanské školy v Strakonících	
Dolejš František	kaplan v Radomyšli	
Domarázek Jan	hospodář v Řepici	
Doubek Matěj	hospodář v Nových Strakonících	vystoupil 1898
Duhan Karel	učitel ve Strakonících	přesídlil
Dvořák Josef	majitel knihtiskárny - redaktor v Strakonících	
Ehrlich Josef	c.k. berní official ve Strakonících	přesídlil 1897 do Jablonce
Emmer František	biskupský vikář a konsistorní rada ve Volenicích	zakládající člen
Fetter Karel	řezník ve Strakonících	
Fikar August	advokát ve Strakonících	
Fišer Bohumil	učitel v Nových Strakonících	vystoupil
Formánek Josef	řídící učitel ve Strakonících	vystoupil 1897
Fürth Adolf	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Fürth Eduard	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Gráf Vilém	sládek ve Strakonících	vystoupil
Hadraba Petr	učitel v Strakonících	
Havránek Jan	sládek v Nových Strakonících	
Havrda Josef	učitel v Strakonících	
Hesoun Josef	řídící učitel v Sousedovicích	
Hladký František	učitel ve Strakonících	vystoupil
Holý Karel	učitel ve Strakonících	
Hurský Adolf	obchodník v Strakonících	vystoupil
Chval Tomáš	katecheta ve Strakonících	dne 1.1.1898 přesídlil do ČB
Jedlička Josef	majitel domu v Nových Strakonících	
Jirka Jan	učitel ve Štěkni	
Karta Petr	starosta Strakonice	zakládající člen
Karta Václav	majitel domu ve Strakonících	vystoupil
Kartáková Kateřina	učitelka ve Strakonících	
Kettner August	obuvník v Strakonících	vystoupil
Kohout Antonín	učitel měšťanské školy	vystoupil v únoru 1898 - přesídlil
Kohout Eduard	učitel v Jemnicích	
Košatka J.	c.k. okresní zvěrolékař ve Strakonících	
Kouba Šimon	lékař	
Kozelka Karel	majitel domu	vystoupil
Kratochvíl Josef	obchodník	vystoupil
Kratochvíl Karel	obchodník v Strakonících	
Kratochvíl Theodorik	prokurista občanské záložny	zakládající člen
Krupka Matěj	majitel domu	
Kubeš Antonín	učitel ve Štěkni	
Kubiček Karel	řídící učitel na Podsrpu	vystoupil

Jméno	Povolání	Poznámka
Kulhánek Ladislav	účetní ve Strakonících	vystoupil
Kulhánek Vojtěch	obchodník v Strakonících	
Lehrach Jan	advokát v Nových Strakonících	
Lucek Karel	kooperator	vystoupil
Lukeš Václav	důchodní	
Machalický Karel	lékař	
Marek Antonín	hodinář ve Strakonících	vystoupil
Markes Karel	revident	vystoupil
Mazanec Alois	odborný učitel ve Strakonících	
Mikan Josef	c.k. soudní advokát	vystoupil
Miltner Emil	správce velkostatku	
Mokráček Josef	c.k. vrchní ing.	vystoupil
Mráz Lambert	učitel v Cehnicích	zemřel 6.1.1898
Nivička	c.k. soudní advokát	1897 přesídlil do Prahy
Nováček František	učitel měšťanské školy	vystoupil v únoru 1898 - přesídlil
Novotný J.	řídící učitel v Nových Strakonících	vystoupil
Nový Karel	ředitel hospodářské školy	od 12. 6.1897
Nussbaum Ludvík	vláseknář v Strakonících	vystoupil
Opava Karel	uzenář v Strakonících	vystoupil
Pavec Antonín	ředitel továrny v Kolíně	zakládající člen
Pavelec Jan	knihkupec v Strakonících	
Pošepný Josef	hospodář	zemřel
Pour František	c.k. okresní komisař	
Rádl Šebestian	knihkupec ve Strakonících	vystoupil
Rathouský Josef	děkan v Radomyšli	od 21.6.1897, vystoupil
Rejžek Alois	řídící učitel ve Štěkní	vystoupil
Rokyta Josef	sklenář v Strakonících	vystoupil
Rýdlo Ferdinand	účetní ve Strakonících	
Samec Josef	obchodník v Strakonících	1897 přesídlil do Prahy
Sedláček Josef	ředitel měšťanské školy	
Sedmíhrádká Eliška	učitelka ve Strakonících	
Skřivan Josef	řezník ve Strakonících	vystoupil v listopadu 1899
Slavík Karel	profesor bohoslužeb v ČB	
Slavná jednota Čelakovského ve Strakonících		vystoupila
Slavné okresní zastupitelstvo ve Strakonících		zakládající člen
Slavná občanská záložna ve Strakonících		zakládající člen
Slavná obec Novo-Strakonická		zakládající člen
Sokol Jan	lesní v Hubenově	vystoupil
Stáně Alois	c.k. ministerský rada ve Vídni	zakládající člen
Stáně František	lékař v Kutné Hoře	zakládající člen, 1897 zemřel
Stáně Jan	majitel domu ve Strakonících	vystoupil
Šašek Josef	hostinský ve Strakonících	vystoupil v listopadu 1899
Svoboda František	mlynář v Nových Strakonících	vystoupil
Svoboda Josef	pokladník ve Strakonících	
Sychrava J.	pokladník ve Strakonících	
Šilhavý Jan	farář v Katovicích	vystoupil
Šlehover Stanislav;	cukrář	vystoupil
Štětina Karel	důchodní v penzi	1897 přesídlil do Horažďovic
Štětka Václav	učitel	přijat v listopadu 1898
Štolc Ladislav	kooperator	vystoupil
Topka František	učitel v Řepici	vystoupil
Třeštík Tomáš	řezník	vystoupil

Jméno	Povolání	Poznámka
Uttl František	c.k. okresní lékař	vystoupil
Veselský František	kloboučník	vystoupil
Veselý Antonín	učitel měšťanské školy ve Strakonících	
Vlášek František	učitel ve Strakonících	
Vocel František	hospodář v Řepici	
Vokroj Jan	učitel měšťanské školy	přijat v listopadu 1898
Vorel Josef	hotelier ve Strakonících	vystoupil
Vorel Karel	advokát	
Votýpka Josef	c.k. notář	vystoupil
Westfall Jan	katecheta ve Strakonících	15.11.1899 vystoupil
Wolf Jan	farář na Podsrpu	vystoupil
Wolf Jindřich	zlatník ve Strakonících	vystoupil
Zajíček Karel	řezník ve Strakonících	
Zbonek Vendelín	farář ve Štěkni	vystoupil
Zucker Edmund	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Žáček Antonín	krejčí ve Strakonících	vystoupil
Žipek Vojtěch	majitel hudební školy	vystoupil

Tabulka č. 2 až tabulka č. 17: Členové Musejní společnosti v Strakonících podle profese.

Tabulka č. 2: Učitelé a ředitelé škol.

Jméno	Povolání	Poznámka
Blábolil František	odborný učitel ve Strakonících	vystoupil
Branžovský Richard	školní inspektor	přesídlil v září 1898 do Prahy
Brejcha Hynek	učitel měšťanské školy v Strakonících	od r. 1895 čin., vystoupil
Daněk Adolf	učitel měšťanské školy v Strakonících	
Duhan Karel	učitel ve Strakonících	přesídlil
Fišer Bohumil	učitel v Nových Strakonících	vystoupil
Formánek Josef	řídící učitel ve Strakonících	vystoupil 1897
Hadraba Petr	učitel v Strakonících	
Havrda Josef	učitel v Strakonících	
Hesoun Josef	řídící učitel v Sousedovicích	
Hladký František	učitel ve Strakonících	vystoupil
Holý Karel	učitel ve Strakonících	
Jirka Jan	učitel ve Štěkni	
Kartáková Kateřina	učitelka ve Strakonících	
Kohout Antonín	učitel měšťanské školy	vystoupil v únoru 1898 - přesídlil
Kohout Eduard	učitel v Jemnicích	
Kubeš Antonín	učitel ve Štěkni	
Kubíček Karel	řídící učitel na Podsrpu	vystoupil
Mazanec Alois	odborný učitel ve Strakonících	
Mráz Lambert	učitel v Cehnicích	zemřel 6.1.1898
Nováček František	učitel měšťanské školy	vystoupil v únoru 1898 - přesídlil
Novotný J.	řídící učitel v Nových Strakonících	vystoupil
Nový Karel	ředitel hospodářské školy	od 12. 6.1897
Rejžek Alois	řídící učitel ve Štěkni	vystoupil
Sedláček Josef	ředitel měšťanské školy	
Sedmíhrádká Eliška	učitelka ve Strakonících	
Štětka Václav	učitel	přijat v listopadu 1898
Topka František	učitel v Řepici	vystoupil
Veselý Antonín	učitel měšťanské školy ve Strakonících	
Vlášek František	učitel ve Strakonících	
Vokroj Jan	učitel měšťanské školy	přijat v listopadu 1898

Tabulka č. 3: Úředníci.

Jméno	Povolání	Poznámka
Císař Antonín	okresní tajemník ve Strakonících	
Ehrlich Josef	c.k. berní official ve Strakonících	přesídlil 1897 do Jablonce
Karta Petr	starosta Strakonic	zakládající člen
Kratochvíl Theodorik	prokurista občanské záložny	zakládající člen
Kulhánek Ladislav	účetní ve Strakonících	vystoupil
Lucek Karel	Kooperátor	vystoupil
Lukeš Václav	Důchodní	
Markes Karel	Revident	vystoupil
Pour František	c.k. okresní komisař	
Rýdlo Ferdinand	účetní ve Strakonících	
Stáně Alois	c.k. ministerský rada ve Vídni	zakládající člen
Svoboda Josef	pokladník ve Strakonících	
Sychrava J.	pokladník ve Strakonících	
Štětina Karel	důchodní v penzi	1897 přesídlil do Horažďovic
Štöle Ladislav	Kooperátor	vystoupil
Votýpka Josef	c.k. notář	vystoupil

Tabulka č. 4: Duchovní a katecheti.

Jméno	Povolání	Poznámka
Býček Tomáš	děkan a biskupský notář	zakládající člen
Dolejš František	kaplan v Radomyšli	
Emmer František	Biskupský vikář a konsistorní rada ve Volenicích	zakládající člen
Chval Tomáš	katecheta ve Strakonících	dne 1.1.1898 přesídlil do ČB
Rathouský Josef	děkan v Radomyšli	od 21.6.1897, vystoupil
Slavík Karel	profesor bohoslužeb v ČB	
Šilhavý Jan	farář v Katovicích	vystoupil
Westfall Jan	katecheta ve Strakonících	15.11.1899 vystoupil
Wolf Jan	farář na Podsrpu	vystoupil
Zbonek Vendelín	farář ve Štěkni	vystoupil

Tabulka č. 5: Lékaři a lékárníci.

Jméno	Povolání	Poznámka
Baron Karel	lékárník ve Strakonících	
Košatka J.	c.k. okresní zvěrolékař ve Strakonících	
Kouba Šimon	Lékař	
Machalický Karel	Lékař	
Stáně František	lékař v Kutné Hoře	zakládající člen, 1897 zemřel
Uttl František	c.k. okresní lékař	vystoupil

Tabulka č. 6: Advokáti.

Jméno	Povolání	Poznámka
Fikar August	advokát ve Strakonících	
Lehrach Jan	advokát v Nových Strakonících	
Mikan Josef	c.k. soudní advokát	vystoupil
Nivička	c.k. soudní advokát	1897 přesídlil do Prahy
Vorel Karel	Advokát	

Tabulka č. 7: Inženýři.

Jméno	Povolání	Poznámka
Beneš Jan	c.k. inženýr ve Strakonících	přesídlil do Hradce Králové
Mokráček Josef	c.k. vrchní ing.	vystoupil

Tabulka č. 8: Továrníci.

Jméno	Povolání	Poznámka
Fürth Adolf	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Fürth Eduard	továrník ve Strakonících	zakládající člen
Pavec Antonín	ředitel továrny v Kolíně	zakládající člen
Zucker Edmund	továrník ve Strakonících	zakládající člen

Tabulka č. 9: Majitelé nemovitostí.

Jméno	Povolání	Poznámka
Jedlička Josef	majitel domu v Nových Strakonících	
Karta Václav	majitel domu ve Strakonících	vystoupil
Kozelka Karel	majitel domu	vystoupil
Krupka Matěj	majitel domu	
Stáně Jan	majitel domu ve Strakonících	vystoupil

Tabulka č. 10: Organizace.

Jméno	Povolání	Poznámka
Slavná jednota Čelakovského ve Strakonících		vystoupila
Slavné okresní zastupitelstvo ve Strakonících		zakládající člen
Slavná občanská záložna ve Strakonících		zakládající člen
Slavná obec Novo-Strakonická		zakládající člen

Tabulka č. 11: Knihkupci.

Jméno	Povolání	Poznámka
Pavelec Jan	knihkupec v Strakonících	
Rádl Šebestian	knihkupec ve Strakonících	vystoupil

Tabulka č. 12: Obchodníci.

Jméno	Povolání	Poznámka
Hurský Adolf	obchodník v Strakonících	vystoupil
Kratochvíl Josef	obchodník	vystoupil
Kratochvíl Karel	obchodník v Strakonících	
Kulhánek Vojtěch	obchodník v Strakonících	
Samec J.	obchodník v Strakonících	1897 přesídlil do Prahy

Tabulka č. 13: Hostinští.

Jméno	Povolání	Poznámka
Štašek Josef	hostinský ve Strakonících	vystoupil v listopadu 1899
Vorel Josef	hotelier ve Strakonících	vystoupil

Tabulka č. 14: Hospodáři.

Jméno	Povolání	Poznámka
Miltner Emil	správce velkostatku	
Červenka Otomar	správce velkostatku v Řepici	
Domarázek Jan	hospodář v Řepici	
Doubek Matěj	hospodář v Nových Strakonících	vystoupil 1898
Pošepný Josef	hospodář	zemřel
Vocel František	hospodář v Řepici	

Tabulka č. 15: Sládci.

Jméno	Povolání	Poznámka
Bláha Antonín	správce měšťanského pivovaru	vystoupil
Gráf Vilém	sládek ve Strakonících	vystoupil
Havránek Jan	sládek v Nových Strakonících	

Tabulka č. 16: Řezníci a uzenáři.

Jméno	Povolání	Poznámka
Fetter Karel	řezník ve Strakonících	
Opava Karel	uzenář v Strakonících	vystoupil
Skřivan Josef	řezník ve Strakonících	vystoupil v listopadu 1899
Třeštík Tomáš	řezník	vystoupil
Zajíček Karel	řezník ve Strakonících	

Tabulka č. 17: Ostatní.

Jméno	Povolání	Poznámka
Albert Antonín	stavitel v Strakonících	
Bolland František	materialista ve Strakonících	vystoupil
Dvořák Josef	majitel knihtiskárny - redaktor v Strakonících	
Kettner August	obuvník v Strakonících	vystoupil
Marek Antonín	hodinář ve Strakonících	vystoupil
Nussbaum Ludvík	vlásenkář v Strakonících	vystoupil
Rokyta Josef	sklenář v Strakonících	vystoupil
Sokol Jan	lesní v Hubenově	vystoupil
Svoboda František	mlynář v Nových Strakonících	vystoupil
Šlehover Stanislav;	cukrář	vystoupil
Veselský František	kloboučník	vystoupil
Wolf Jindřich	zlatník ve Strakonících	vystoupil
Žáček Antonín	krejčí ve Strakonících	vystoupil
Žipek Vojtěch	majitel hudební školy	vystoupil

Tabulka č. 18: Zastoupení jednotlivých profesí v Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894 – 1899.

Profese	Počet	Zastoupení v procentech
Učitelé a ředitelé škol	31	25,83%
Úředníci	16	13,33%
Ostatní	14	11,66%
Duchovní a katecheti	10	8,33%
Lékaři a lékárníci	6	5%
Hospodáři	6	5%
Advokáti	5	4,16%
Majitelé nemovitostí	5	4,16%
Obchodníci	5	4,16%
Řezníci a uzenáři	5	4,16%
Továrníci	4	3,33%
Organizace	4	3,33%
Sládci	3	2,5%
Inženýři	2	1,66%
Knihkupci	2	1,66%
Hostinští	2	1,66%

Tabulka č. 19: Počet členů Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum stavu	Počet členů			
	zakládajících	přispívajících	čestných	celkem
29.6.1894	6	52	0	58
1.8.1895	12	91	0	103
1895-1896	12	88	0	100
13.6.1897	12	98	0	110
14.11.1899	12	97	1	110
konec r. 1899	12	37	1	50

Tabulka č. 20: Funkcionáři Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum volby	Voleni na rok	Předseda	Místopředseda	Jednatel	Pokladník
1894	1894-1895	Karta Petr	Branžovský Richard	Westfal Jan	Kratochvíl Theodor
srpen 1895	1895-1896	Karta Petr	Branžovský Richard	Westfal Jan	Kratochvíl Theodor
26.7.1896	1896-1897	Karta Petr	Branžovský Richard	Westfal Jan	Kratochvíl Theodor
	1897-1898				
4.7.1898	1898-1899	Karta Petr	Branžovský Richard	Blábolil František	Kratochvíl Theodor
20.11.1899	1899-1900	Karta Petr	Baron Karel	Kartáková Kateřina	Kratochvíl Theodor

Tabulka č. 21: Kustodi Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum volby	Léta působení	Kustod oddělení		
		přírodovědeckého	historicko-archeologického	technologicko-průmyslového
29.6.1894	1894-1897	Kohout Antonín	Nováček František	Rýdlo Ferdinand
13.6.1897	1897-1898			
15.6.1898	1898-1899	Veselý Antonín	Brejcha Hynek	Hadraba Petr

Tabulka č. 22: Členové výboru Musejní společnosti v Strakonících v letech 1894-1899.

Datum volby	29.6.1894	1.8.1895	26.7.1896	13.6.1897	15.6.1898	14.11.1899
Výbor	Branžovský Richard	Branžovský Richard	Branžovský Richard	Branžovský Richard	Blábolil František	Blábolil František !!!
	Býček Tomáš	Býček Tomáš	Býček Tomáš	Býček Tomáš	Branžovský Richard	Dvořák Josef
	Kohout Antonín	Kohout Antonín	Karta Petr	Kratochvíl Theodork	Dvořák Josef	Havrda Josef
	Kubeš Antonín	Kubeš Antonín	Kohout Antonín	Kubeš Antonín	Kartáková Kateřina	Kartáková Kateřina
	Kubíček Karel	Kubíček Karel	Kratochvíl Theodorik	Kubíček Karel	Kratochvíl Theodorik	Kratochvíl Theodor
	Kulhánek Ladislav	Kulhánek Ladislav	Kubeš Antonín	Sedláček Josef	Vlášek František	Machalický Karel
	Nováček František	Nováček Frant.	Kubíček Karel	Westfal Jan	Westfal Jan	Vlášek František
	Rýdlo Ferdinand	Rýdlo Ferdinand	Kulhánek Ladislav			Westfal Jan
	Sedláček Josef	Sedláček Josef	Nováček František			
	Westfal Jan	Westfal Jan	Rýdlo Ferdinand			
			Sedláček Josef			
			Westfal Jan			
Náhradníci				Dvořák Josef	Markes Karel	
				Ehrlich Josef	Pavelec Jan	
				Lucek Karel	Rádl Šebestián	
					Štolc Ladislav	
Revisory účtu	Formánek Josef	Formánek Josef	Formánek Josef	Formánek Josef	Karta Václav	Karta Václav
	Karta Václav	Karta Václav	Karta Václav	Karta Václav	Sychrava J.	Sychrava J.

!!! Oznámil, volbu přijmout nemůže - za něj Havrda

Tabulka č. 23: Přední představitelé Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou.

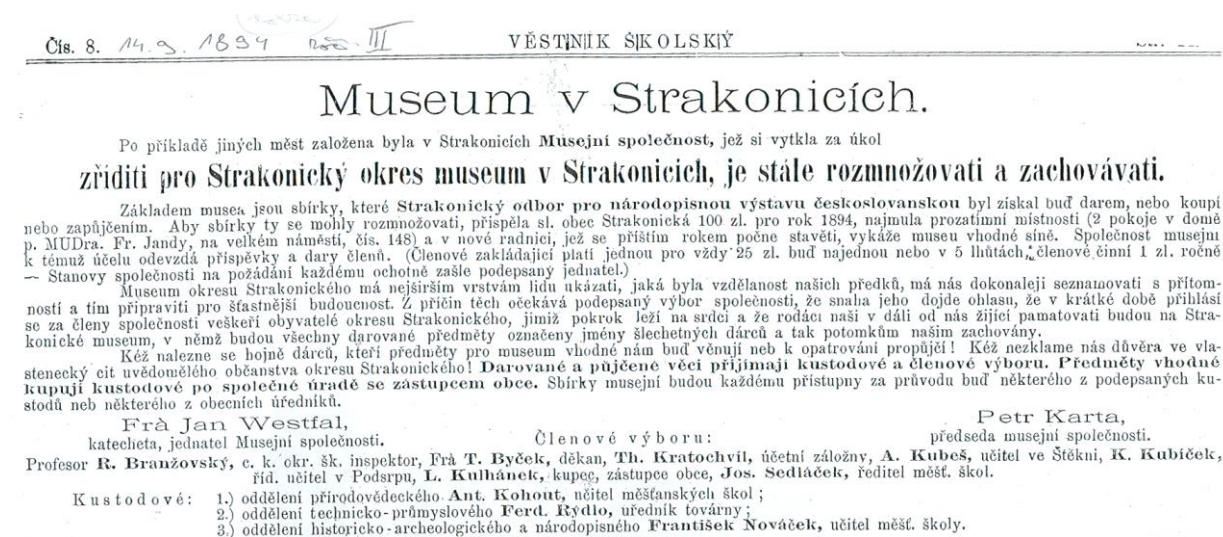
Členové odboru	Povolání	Funkce v odboru
Bobek Č.	správce v Tažovicích	
Branžovský Richard	c.k. okresní školní inspektor	předseda literárního odboru
Brož Ludvík	katecheta ve Strakonících	místopředseda celého odboru, starosta odboru pro kroje a domácí nářadí
Císař Antonín	tajemník	jednatel celého odboru
Domarázek Jan	starosta v Řepici	
Kohout Antonín	učitel ve Strakonících	
Liška Martin	řídící učitel v Strašicích	
Machalický Karel	lékař	jednatel odboru pro antopologii
Matulka Bedřich	c.k. soudní adjunkt	předseda odboru pro fotografie
Mayer J. V.	velkostatkář v Tažovicích, člen okresního výboru	předseda celého odboru
Nováček František	učitel měšťanské školy	jednatel odboru pro kroje a domácí nářadí
Svoboda Josef	řídící učitel v Radomyšli	
Topič Jan	vyučení hodinář	jednatel odboru pro fotografie
Uttl František	c.k. okresní lékař	předseda odboru pro antropologii
Uttl J.	c.k. okresní lékař	
Westfal Jan	katecheta ve Strakonících	jednatel literárního odboru

Obrázková příloha č. 1: Titulek Věstníku školského pro okresy Strakonický a Sušický.

Obrázková příloha č. 2: Inzerát strakonického muzea ve Věstníku školském.

Obrázková příloha č. 3: Článek varující před překupníky starožitností a udílející rady jak se s překupníky vypořádat.

Číslo 2.

1.3. 1894

VĚSTNÍK ŠKOLSKÝ.

ročník III

Str. 11.

Klee, uč. v Buděčicích a Jos. Hozman, spr. školy v Bilenicích. Náhradníky byly zvoleni pp. Leop. Fetter a Julius Majer. Ve schůzi dne 11. ledna zvoleni byli revisory účtů sl. Barb. Vaňková a p. Stanislav Luhan, a za delegáty pp. Frant. Slíva a Jos. Hozman. Výbor ustanovil se následovně: Místopředsedou zvolen p. Fr. Slíva, jednatelem a knihovníkem p. T. Přinda a pokladníkem p. Jos. Hozman. Mezi skrutiniím měl p. Jak. Melka methodický výklad básně „Polednice“. Pěkným výkladem svým upoutal pozornost všech až do konce, a že výklad všem se zamlouval, o tom svědčil potlesk, jímž pan přednášející byl odměněn. O výkladu rozptýlen se živá debata, již mnozí se účastnili, a při níž různé náhledy byly vyměněny, čímž větší živost ve členstvu se rozproudiva. Důkaz to, že methodické výklady a rozhovory se více zamlouvají nežli přednášky odborné, což zcela přirozeno, ježto jsou nám bližší. Těšme se, že ve směru tom bude dále pokračováno. Važme si svého sdružení, v němž i v těžkých chvílích dojdeme vzájemně; spolek náš doposud se držel statečně a pracoval svorně, i bylo by věru škoda, aby ochaboval v činnosti své, a to zcela bez příčiny. Budme toho pamětlivi!

Dar. O komorním večeru v Sušici dne 17. t. m. pořádaném na nově zřízenou žákovskou knihovnu pro divčí obce. školu v Sušici přispělí pánové: Dr. Sebelik, advokát 2 zl.; po 1 zl. K. Pasovský c. k. hejtmán, V. Kopta, virtuos na housle, H. Dvořák, c. k. notář, S. Švarekopl, ekonom, po 50 kr.: R. Branžovský, c. k. sk. insp., E. Anger, poštovník, Dr. A. Hvězda, lékař, K. Šrámek, c. k. soudce, J. Šoltys, řed., Ondř. Tichý, ekonom, V. Tichý, přednosta stanice. — Slechetným darem vzdává srdečný dík Fr. Slíva říd. uč.

Hospodářsko-průmyslovou a národopisnou výstavu v Horažďovicích pořádá ve dnech 8. 9., a 10. září t. r. hospodářský spolek okresu horažďovického. Výstava bude obsahovati tyto předměty: A. Skupina zemědělská. I. Zvířectvo hospodářské (koně, brav, skot, králci, psi, drůbež, včely.) II. Plodiny a výrobky bez práce zemědělské (plní hospodářství, zahradnictví, lesnictví a lovectví, výrobky.) III. Hospodářské stroje a nářadí (stroje a nářadí, pomůcky vzdělávací, hospod. potřeby a látky pomocné.) B. Rybnářství a chov perlorodek. C. Skupina průmyslová a živnostenská (14 oddělení) D. Výstava národopisná, již uspořádá okresní odbor N. V. Č. v Horažďovicích, a v níž bude zobrazen život našeho lidu v době minulé a život z doby nynější, bude obsahovati: 1. Na vsi (Sluš s nábytkem, nářadím atd. městským ze starší doby.) 2. Památky cechovní a spolkové (pokladny, listiny, knihy, pečeti, prapory, nástroje, a j.) 3. Literatura a umění (staré knihy, listiny, obrazy, sochy a p.) 4. Statistika (mapy obrazy, fotografie, diagramy, statis. tabule atd.) Na výstavě národopisné budou pouze předměty z okresu Horažďovického a z obcí s okresem hraničících. — Komu by se nebylo dostalo programu aneb archu přihlašovacího, rači se přihlásiti u výkonného komitétu výstavního v Horažďovicích, jenž ochotně zodpovídá veškeré dotazy. — Od úmyslu, uspořádati i výstavu školskou, upuštěno, ježto učitelstvo horlivě činné jest v ruchu národopisném. Těšme mnoho zdu! —

Strakonickému okres. odboru pro národopisnou výstavu československou zaslaly statistické příspěvky veled. duch. správy z Volence, z Paračova, z Bukovníku, z Podsrpu z Katovic a Jívnina, což tímto s poděkováním stvrzujeme. — K některým dotazům v příčině měření a vážení školních dětí odpovídáme, že toto ovšem musí se dít i s odvětem, že však odrazí se při měrná váha odvětu. Proto dobře jest vážit dítky v odvětu jednoduchém, bez zimníků, šálů, bez obtěžkaných kapes a bez bot. Měření výšky provede

se u žáků z bot vyzutých, měření prsou pak přes košili. Rekne-li se dětem v sobotu, že na př. v pondělí se budou měřiti, budou na to dítky připraveny a nebudou se snad stýdět ukázati čistou košili. Rozumí se samo sebou, že u dívek jest radno, aby tak učinila sleč. ind. učitelka, neb aby se provedlo měření přes vrchní šat, že však se v případech tom poměrně více odrazí než u hochů. 1.) Povinným díkem jsme zavázáni sl. místní školou radě Strakonické za darovanou mapu okresu Strakonického v ceně 18 zl., jež jest fotografickým otiskem nejpřesnější mapy pracované vojenským zeměpisným ústavem ve Vídni, a jež objednána byla za účelem vypracování plastické mapy okresu Strakonického. — 2.) Dále vyslovujeme srdečný dík sl. odboru Nár. Jednoty Pošumavské ve Štětkní, jenž, jak vysvitá z právě zaslánoho seznamu sebraných předmětů pro národ. výstavu československou, získal 100 předmětů darem pro zdejší muzeum. Až sebral sl. odbor již 172 předmětů, slibuje i dále letos pracovati, k čemuž voláme „mnoho zdaru“.

Museum v Strakonici, jehož základem mají býti sbírky okres. odboru Strakonického pro nár. výst. českosl., právě se zakládá. Společnost musejní okresu Strakonického již předložila stanov vypracované k úřednímu schválení, a bude pečovat o založení, rozšíření a opatření musea, jež bude majetkem Strakonice. Roční příspěvky obecního zastupitelstva, dary a příspěvky členů společnosti věnovány budou k zařízení a roznožování sbírek musejních, jež pořádati budou tři kustodové, členové to výboru společnosti musejní. Nadějme se, že bude věnováno muzeum hojně předmětů obyvatelstvem všech obcí okresu Strakonického. V té příčině osmělujeme se upozorniti na přisp. jež právě rozeslá všem obecním úřadům sl. okresnímu zastupitelstvu, a jež v nejbližších dnech všem veled. spráвам duch. a sl. správám škol zasláme s vřelou prosbou, aby i jiní přátelé starožitností a slavné minulosti naši pomáhali samosprávným orgánům v práci pro nás všechny velmi důležité.

Produkci žactva měšťanských škol a pokračovacího kursu pro dívky v Strakonici pořádá místní školní rada dne 4. března t. r. o 2 hod. odpo. v sále p. čten. sp. „Zvon“ s tímto programem: 1. „Kde můj je kraj.“ Národní píseň pro 3 hlasy. (Žáci a žákyně tříd třetích.) 2. „Píseň beze slov.“ (Housle s průvodem piana.) 3. „Jsemě národ jeden.“ Básně od Jar. Tichého. 4. „Jahody.“ Dvojzpěv s průvodem piana. 5. Děvčátko v zastavárně. Básně od A. Špačka. 6. Andante. Housle s průvodem piana. 7. „Cikáni.“ Trojhlasné přednesou třetí třídy. 8. „Jarní.“ Dvojzpěv s průvodem od J. Malá. 9. „Operní kvítka.“ Quintetto od Mozarta. 10. „Vylučení.“ Dramatický zert o jednom jednání. — Produkce pořádaná jest ve prospěch knihovny měšťanských škol.

Veškerým obecním úřadům v okresu Strakonickém! Většina kulturních zemí, hlavně těch, kde se zachovalo mnoho památek ze starého nebo středního věku, mezi kterými naše království České přední místo zaujímá, pečuje o to, aby zákonem a organizací musejní postarano bylo o jejich zachování pro pokolení příští. U nás vydány též v době starší četné dekrety dvorské, jimiž vývoz památek uměleckých a starožitných byl přísně zakázán, mimo tož roku 1850 zřízena ústřední komise pro výzkum a zachování památek stavebních, uměleckých a historických a roku 1853 upravena působnost c. k. konservátorů za tímže účelem. Kromě toho pečují četné spolky o udržení památek takých a ukládání starožitností do musea království Českého v Praze aneb do musej krajinských, okresních neb městských. Nicméně stává se dosti často, že památky takové z neznalosti se ničí anebo za nepatrný peníz se prodávají a tak podobně hynou a do ciziny se zavleknají památky našeho pravěku, jimiž pak zdobí se musea cizí, mnohdy i národu nám nepřátelských. Samosprávných orgánů král. Českého jest zvláštní povinnost, aby čest tohoto království i v této věci zachována byla a proto jest velmi důležité a prospěšné, by slavné obecní úřady bedlivý dozor měly na veškeré překupníky a kdykoliv se o nějakém dovědí, že obecnostvo poškozují, aneb že provozují živnost neoprávněně, takové stihaly a dle § 934. a 935. ob. zák. na zrušení koupě usilovaly. Kromě toho jest též důležité ve věcech, týkajících se zachování takových památek, by dorozuměly se s orgány, jichž zvláštní úlohou toto zachování jest t. j. s konservátory, spolky neb musej, aby takové památky z příčin výše uvede-

ných na zmar nepřišly. Slavní obecní úřadové se následkem vypnesení veleslavného zemského výboru království Českého ze dne 23. prosince 1893 čís. 36.141 žádají, aby též o to pečovali: 1. Kdykoli se jednati bude o stavební opravy neb zbourání staveb středověkých, památkových neb zajímavých (kostelů, městských bran, věží, domů atd.), zkrátka o nějakou změnu předmětů těch a jich příslušenství, ku př. o odkrytí nástěnných maleb pod omítkou se nalezajících aneb o zachování a obnovu maleb takových, aby to orgánům příslušným, musejním, konservátorům, spolkům, jednotám napřed oznámeno bylo a ony o svůj úsudek požádány byly, aby se opravy a změny tím spíše děly způsobem vhodným a přiměřeným slouhu; ale kde nelze naprosto se vyhnouti takovému zbourání aneb stavitelské, aby tato aspoň byla zachována u věrném vyobrazení fotografiemi, malbami, plány. 2. Aby se dotčným orgánům shora zasaženým a uvedeným oznámilo co nejrychleji každé nové odkrytí, každý název starožitného zajímavého předmětu, ku příkladu: I. Z nepohyblivých památek: 1. pohanské mohyly a pohřebiště s jich obsahem hlavně kostrami a lebkami, popelnicemi atd., pak náspy, kamenné nebo spečené valy atd.; 2. díla středověkého stavitelství (budovy románské, gotické, renaissanční, barokové, tedy hrady a zámky, chrámy, kaple, středověké domy, městské brány, radnice, věže, hrady a zdi, mosty, studnice); 3. příslušenství takových staveb, jako nástěnné malby, sochy, vyzdoba, kamenické i řezbářské nápisy a značky. II. Z pohyblivých památek: 1. památky polianského pravěku kamenné, hliněné, kovové, kostěné, skleněné, zvláště brázky, zbraně, nářadí, šperky, nádob, jakož i kostry; 2. památky dějinného historického výtvarného umění církevního, sošky, střečkové náhrobní kameny, kříže, jmenovitě t. zve. cyrilomethodické (báby), křtilnice, náční kostelní, řezby, roucha kostelní a pod., liškové práce a kovové, ku př. zvonky, pak zámky, klíče, kované kříže, míže, krompenky atd., dále kadatelice, oltářníky, škapulíře, křížovíky atd.; 3. světské výrobky téhož umění: hodiny, stroje hodinové, skřínky, svícny, kahanec a podobné; 4. výrobky umění malířského, obrazy a kresby všeho druhu, jako malby nástěnné, obrazy tabulové, malby na skle, podobizny, obrazy starých krojů, zvláště též kresbami a dřevoryty, ocelorytinami, mědorytinami a miniatuřami zdobené knihy, breviáře, kancionály, antifonáře atd.; 5. staré medaile, mince, znaky, erby, pečeti a pečetiřla, kadluby, stance, odznaky, rytiny, staré tisky, zvláště prvotisky, tisky již vzácné, starší ročníky novin, brožurky atd.; 6. zbroj a zbraně, odění, válečné nářadí všech věků; 7. starožitné nářadí a náčini, kresadla, staré váhy, míry, talíře, džbánky, slánky, rendlíky, mísy, hrnce, sklenice, korbelky, pak kamma, kachle, atd.; 8. staré hospodářské nářadí (ruchadla, pluh, koňské, náčini); 9. domáce nářadí, nábytek; 10. vysívání, kroje vyšlé již z užívání nebo příslušenství jich, šperky, dýmky, hole atd.; 11. nástroje hudební; 12. věci cechovní (pokladny, odznaky, prapory); 13. listiny obecní, zámeckých i chrámových archivů, knihy kutovní a listiny horních archivů, matriky, urbáře, starší listiny právní (archivní výsady, samosprávné listiny, politické, soudní, finanční, živnostenské, náboženské, knihy gruntovní, knihy cechů a bratrstev), všechny mapy, plány atd.; 14. všechny památky, v nichž se objevuje živel národopisný; 15. všechny památky, jimiž osvětlují se poměry veřejné, na př. zřízení školství nebo které jsou významné a typické pro vnitřní poměry rodinné. Tyto a podobné předměty nalezejí se často v polianských pohřebištích, v kulturních jamách, v pravěkých pecech železných; nápadně černá polechovají v líně svém starožitnosti i v hliništích, v chláchách, v lomech se vyskytují. Však i při stavěních, při podzemních, při vodních, při stavěních silnic a železnic, mostů, při regulaci řek, při bagrování, zvláště při přestavě staveb budov, mnoho a mnoho památného často se objevuje. Také při orání, při překopávání zahrad a vinic, dále při kácení lesů, při pracích melioračních mimo nadání přichází se na vzácné památky starých dob. Ve příkopech, jakož i ve sklepeních hradův a panských i městských domů, ve věžích, v jejich báních, v hrobkách (kryptách), ve starých šachtách, v archívech, a jinde ovšem ještě více lze očekávati. Vůbec jednati se má o to, aby vzbuzena byla pozornost a účta ku předmětům naznačeným, aby jednotlivé obce neb aspoň některý vřadění mužové v nich stali se strážci jednotlivých drahocenných památek. Okresní výbor jest pevně přesvědčen, že sl. obecní úřadové budou v této tak důležité a nalehavé věci ochotně spolupůsobiti a že se o to postarají, aby král. Českému bylo v příčině zachování starobylých památek pojištěno čestné místo mezi státy kulturními.

Obrázková příloha č. 4: Poděkování Strakonického odboru pro Národopisnou výstavu československou za přízeň a dary otištěné ve Věstníku školském.

Srdečný dík vzdává Strakonický odbor pro národopisnou výstavu všem příznivcům, kteříž zapůjčením předmětů neb i jinak přispěli k tomu, že náš okres na výstavě zastoupen byl způsobem uspokojivým. Bez součinnosti přátel našich by se tak bylo nestalo. Kéž každého blaží vědomí, že byl jedním z těch článků, které zdar výstavy učinily větším, bezpečnějším! Nemohouce se za tuto vlasteneckou činnost nikomu jinak než veřejně poděkovati, voláme všem upřímně „Na zdar!“

Obrázková příloha č. 5: Fotografie c. k. školního inspektora Richarda Branžovského.

Professor Richard Branžovský,
c. k. okres. škol. inspektor.

Obrázková příloha č. 6: Článek „Národopisná výstava československá a školy okresu strakonického“ z Věstníku školského.

Připomenutí. Žádosti za zemské subvence na stavby škol dlužno podati nejdéle do 10. února 1895, aby v čas vyšším úřadům mohly býti předloženy. K žádostem potřebí připojiti přehlednou tabulku a náležitě doklady.

Národopisná výstava a školy okresu Strakonického. Začínáme čtvrtý ročník V. šk. v roce bohdá pro národ československý velepamätným, a dejž Bůh i pro veskeré učitelstvo významným. Národopisná výstava československá objeví zajisté, že u Čechoslovanů odedávna bylo domovem, co nám cizina odpírá, že v práci a vědění nikde nezůstalo učitelstvo české za učiteli národů jiných. Proto, kdo ještě může něčím ku zdaru výstavy přispěti, žádáme snažně, aby tak učiniti neváhal. Pro školské oddělení hlavně žádá se mnoho na jednotách učitelských, tudíž i na jednotě Strakonické. Smutný nynější stav této Jednoty dává malou naději, že i školní okres Strakonický bude na národopisné výstavě důstojně zastoupen. Co neučinili jednotlivci, spolek zajisté, jak se zárukem každý pochopí, neučinil. Není-li možné nápravy, pak prosíme, aby aspoň z každé školy jeden člen sboru hleděl zaslati do Prahy „Ústřednímu školskému odboru národ. výst. česk.“ to, čeho se týž dožaduje v programu letošního roku samostatně vydaném. Program ten zajisté ochotně každému bude zaslán z odboru samého v Praze nebo z kanceláře výstavní. Neríkáme, že již měřením dítek vykonali jsme dosti, nebo že zasláním vzorných vět, pořekadel a některých jiných prací týkajících se mluvy lidu, povinnost jsme vyplnili. Mnoho ještě zbývá k dokončení. Kež předčasnou není chloubá některých, že hlavně učitelé pracovali pro národop. výstavu! I jiné stavy se činí, zvláště v poslední době, ježto každý považuje to za svou mravní povinnost, pracovati všemi silami k tomu, aby zdar výstavy byl zaručen. Proto, kdos ještě váhal, prosíme, přilož ruce k dílu ve prospěch věci dobré, pro rok 1895 a pro léta budoucí nade vše důležité! Kež na výstavě národopisné školství naše z dob minulých i v době přítomné s prací učitelů starých i nynějších udrží se v rovnováze se školstvím okresů jiných! Aby tak se stalo, voláme na počátku tohoto ročníku upřímně: Dejž to Bůh!

Obrázková příloha č. 7: Novinový článek „Naše museum“ oznamující otevření strakonického muzea veřejnosti.

Naše museum, výsledek to uslechtilé snahy a pilná práce několika pro dobrou místní věc nadšených a obětavých jednotlivců, otevřeno a veřejnosti odevzdáno bylo předešlou nedělí. Stalo se tak tiše, beze jakékoli okázalosti, zcela přiměřeně významu ústavu, kteréhož, jak sebrané tu předměty ukázky, bylo u nás svrchované třeba. Ve velkých dvou světlicích nahromaděno v čase poměrué krátkém tak značné množství většinou cenných předmětů, že museum naše před každým návštěvníkem se může pochlubití už nyní, a až je teprve v začátcích, ukazuje se již dnes nedostatečnost místnosti nynějších, které v nedlouhé době budou vyžadovati rozměru dvojnásobných, k čemuž snad dojde dost brzo, až přikročí obec k stavbě nové soudní budovy. Vypočítávati, co vše v museu je uloženo, zabralo by mnoho místa i času, a není to také účelem těchto rádků. Nechť každý, kdo se o museum naše zajímá, nelituje dopolední chvílky nedělní a přijde si pěkně a cenné sbírky prohlédnouti. Bude jimi překvapen a potěšen, a zajisté že s dokonalým uspokojením bude odcházeti a i jiné k návštěvě vybídne. Museum bude zatímne přístupno každé neděle od 10. hod. dopol., v kteréžto době bude vždy některý z pána kustodů přítomen, jenž mile rád o uložných tu předmětech žádoucí podá vysvětlení.

Váženým
přátelům národopisné výstavy a váženým příznivcům
Strakonického musea.

Uplný zdar národopisné výstavy v r. 1895 v Praze pořádané byl umožněn jen součinností všech upřímných Čechů. Že i okres Strakonický obeláním výstavy a uspořádáním oddělení Pošumavského vyrovnal se i jiným pokročilým okresům, jest také zásluhou Vaší. A proto uznává Strakonický odbor pro národopisnou výstavu českoslovanskou za svou povinnost

vzdátí Vám srdečný dík za vzácnou podporu, již Jste dali na jevo tím, že Jste nám půjčili Svoje předměty k zaslání na výstavu.

Vracejíce Vám předměty, děkujeme Vám ještě jednou za podporu Vaší. Kéž Vás také, jako nás, blaží vědomí, že přispěli Jste k rozmnožení slávy milého nám království Českého! Za to, že postrádati Jste musili předmětů svých delší dobu, buď Vám útěchou úplný zdar práce vlastenecké!

Ježto mnohé z předmětů Vám vrácených byly by okrasou Strakonického musea, kdyby v něm byly uloženy pro časy budoucí jako milá upomínka na vlasteneckou podporu nám i výstavě poskytnutou, ježto mnohé z předmětů těch mohly by cizím přičiněním přijíti na zmar, na škodu celého našeho okresu, obrací se musejní společnost v Strakonících k Vám zvlášt a ku všem příznivcům Strakonického musea vůbec s prosbou, abyste předměty ty, jež Vám byly po výstavě vráceny, darovali neb k uschování půjčili Strakonickému museu, kde budou v nových místnostech slavným spolkem „Sokol Tyrš“ za podpory sl. obecního zastupitelstva vystavených bezpečně uloženy a každému přístupnými učiněny.

Každý předmět museu darovaný neb k uschování zapůjčený bude opatřen v museu jménem váženého příznivce musea.

Za veškeré předměty museu Strakonickému darované bude v novinách veřejně poděkováno.

Při té příležitosti také oznamujeme, že musejní společnost v Strakonících kupuje předměty pro museum vhodné za ceny přiměřené.

Veškeré dary a nabídky k odkoupení předmětů přijímá podepsaný p. Frant. Nováček, učitel měšťan. školy v Strakonících, jenž museum prozatím spravuje, jakož i každý z pánů podepsaných.

Za Strakonický odbor pro Národopisnou výstavu a za společnost musejní v Strakonících.

R. Branžovský,
c. k. okr. školní inspektor a místopředseda odboru národop. a Musejní společnosti.

A. Kohout,
učitel měšťanské školy a kustod musea.

P. Karta,
starosta města a předseda Musejní společnosti.

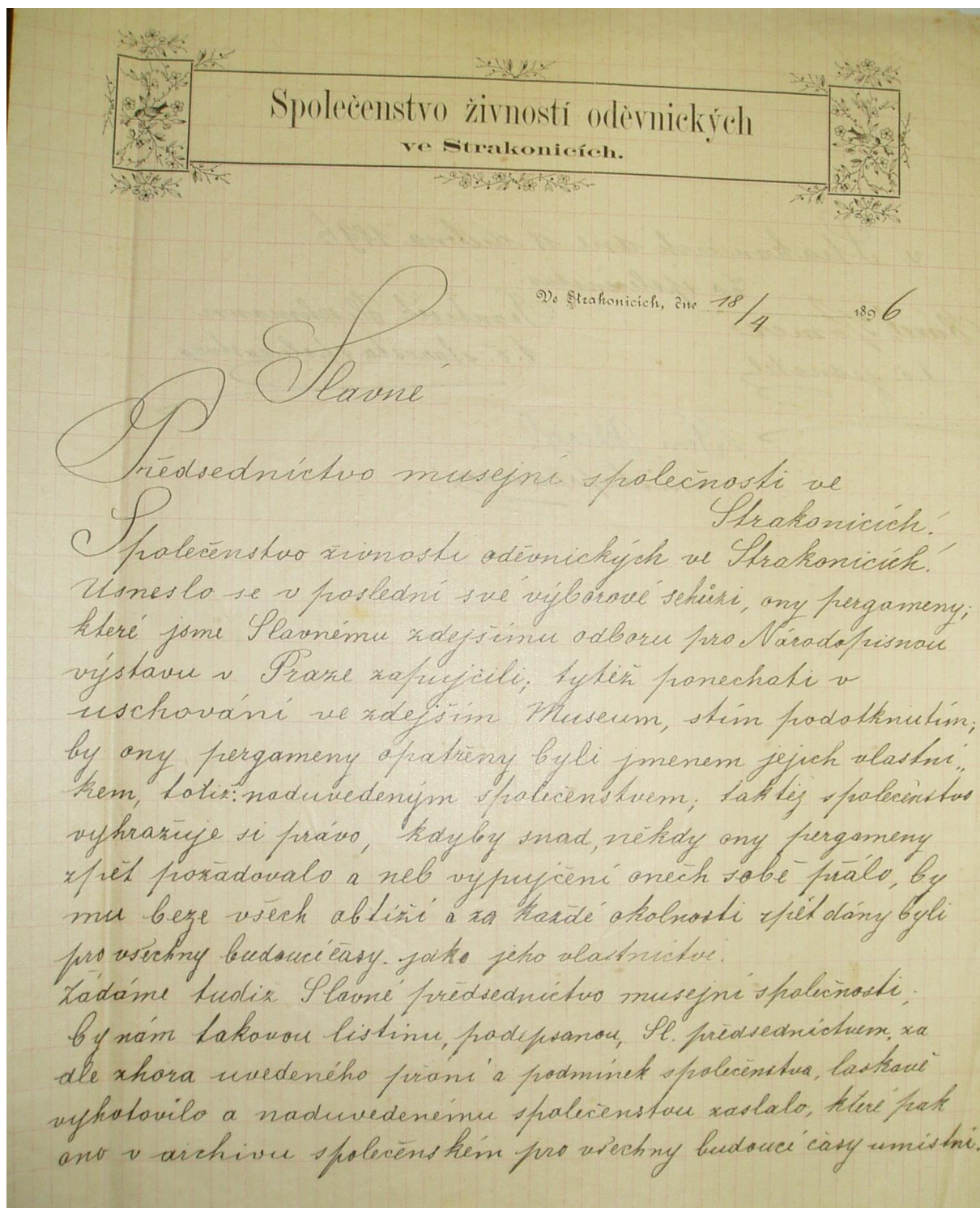
Frà J. Westfal,
katecheta měšť. škol a jednatel Musejní společnosti.

F. Nováček,
jednatel odboru a kustod musea.

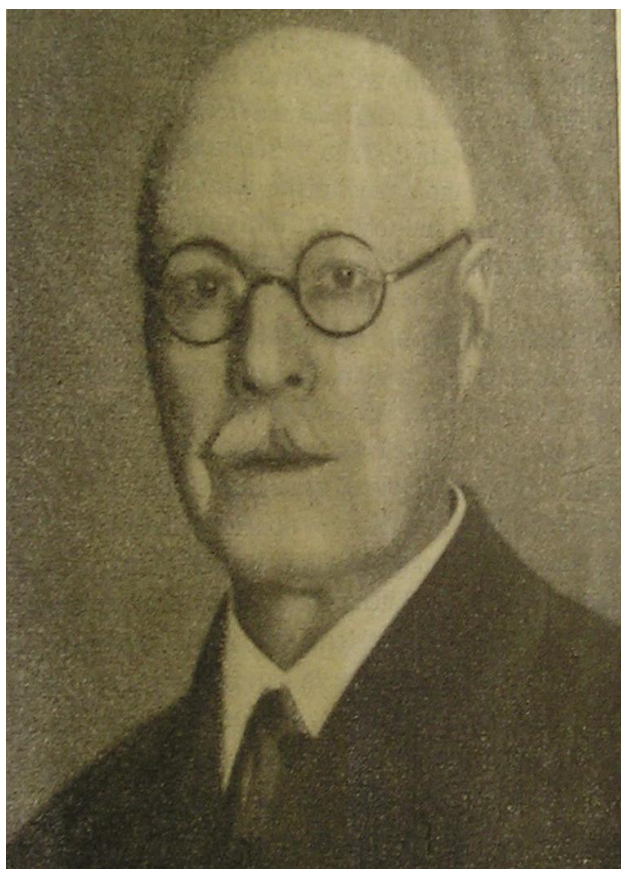
F. Rýdlo,
účetní v továrně W. Fürth a sp., kustod musea.

V STRAKONICÍCH, dne 8. ledna 1896.

Obrázková příloha č. 9: Dopis „Společenstva živností oděvnických“.

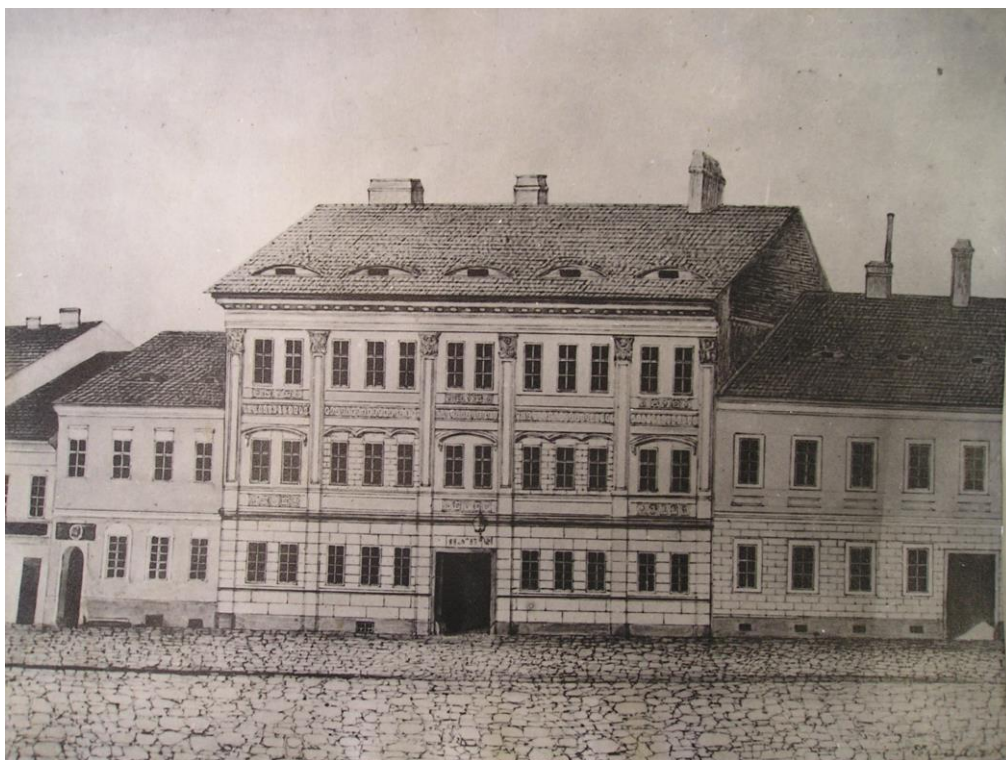
Obrázková příloha č. 10: Fotografie Josefa Havrdy.

**Obrázková příloha č. 11: Fotografie
řídícího učitele ve Strakonících Josefa
Formánka.**

Obrázková příloha č. 12: Fotografie Fezka – dílny na malém náměstí z roku 1872.

Obrázková příloha č. 13: Fotografie hospodářské výstavy konané ve Strakonících roku 1890.

Obrázková příloha č. 14: Fotografie národopisné výstavy konané ve Strakonících 1899 – pavilon v Oskořince.

